

Poštnina plačana v gotovini

VESTNIK

REPUBLIŠKEGA SEKRETARIATA

ZA SOCIALNO VARSTVO SRS

Št. 5

LETNIK III 1964

VABILO K SODELOVANJU

Uredništvo bo prav rado objavljalo strokovne in druge prispevke s področja izkušenj, metod in vsebine socialnega dela.

Objavljene prispevke bomo primerno honorirali. Prispevke pošljite uredništvu na naslov:

Anka Polak, Ljubljana, Cankarjeva 1/IV.

V S E B I N A :

Stran

Osnovne smernice razvoja socialnega varstva v letu 1965	1
Alkoholizem v luči dela organov socialnega varstva	4
Olga Krajger: Pro Senectute - za starost	11
Janko Perat: Varstvo starajočih v LR Romuniji	17
Komunalni plan reševanja stanovanj za starejše ljudi v Frankfurtu	21
Ciril Koprivc: Nekaj misli o delu socialne službe v delovni organizaciji „Mehanotehnika“, Izola	23
Aktualnosti iz naših revij	30
Informativni bilten kriminalistične službe št. 40	38
Novi diplomanti Višje šole za socialne delavce v Ljubljani	40

OSNOVNE SMERNICE RAZVOJA SOCIALNEGA VARSTVA

V LETU 1965

Razvoj socialno varstvene dejavnosti je nujno potrebno prilagoditi potrebam stopnje družbeno ekonomskega razvoja. Da bi čimbolj uveljavili sodobne principe socialnega dela je treba aktivno delati na rešitvi problema organizacije in financiranja socialne službe ter z zakonskimi predpisi zagotoviti učinkovito in strokovno delovanje službe.

V letu 1965 bo treba še nadalje intenzivno organizirati in razvijati mrežo socialnih služb v družbeno političnih skupnostih in delovnih organizacijah, kar je predpogoj za dobro in uspešno opravljanje nalog socialnega varstva. Prvenstveno pozornost bo treba posvetiti ustanavljanju novih in krepitvi že obstoječih centrov, ki naj delujejo v smeri koordinatorjev, animatorjev in izvrševalcev nalog ter njihovi povezavi z drugimi občinskimi strokovnimi in družbenimi organi, ki delajo na področju socialne varnosti delovnega človeka in njegove družine. V skladu z razvojem in širjenjem mreže socialnih služb pa bo treba povečati aktivnost pri uvajanju strokovnih socialnih služb v druge družbene službe (šolstvo, zdravstvo, socialno zavarovanje), gospodarske organizacije in zlasti v krajevne skupnosti.

Poleg tega bo treba posvetiti izredno pozornost problemu kadrov, ki delajo na področju socialnega varstva, in sicer glede sistemizacije delovnih mest, strokovnega izpopolnjevanja in specializacije kadrov z dopolnilnim šolanjem ter uvajanja novih višjih kadrov v socialno delo.

Razvoj varstva družine znatno zaostaja za dejanskimi potrebami in s tem posredno zavira reprodukcijo delovne sile, kar postaja vedno večji družbeni problem.

Zato bo potrebno doseči na tem področju kvalitetnejši premik, zlasti pri razvijanju otroškega varstva. Za doseg tega cilja bo potrebna načrtna koordinacija vseh za otroško varstvo odgovornih in zainteresiranih činiteljev, predvsem pa izdelava skupnega strokovnega programa razvoja otroškega varstva. Izpopolniti bo treba sistem financiranja otroškega varstva in zagotoviti stabilnejše vire s stalnim prilagajanjem višine sredstev rasti narodnega dohodka.

Pri razvijanju otroškega varstva bo potrebno kontinuirano skrbeti za normalni telesni in duševni razvoj tako dojenčkov in predšolskih kot šolskih otrok. Koordinacijski organi bodo morali določiti naloge ustreznih strokovnih služb, šol, varstvenih ustanov ter delovnih in družbenih organizacij. V skupnih programih bo potrebno določiti prioritete naloge, predvsem pa zagotoviti varstvo otrokom zapostavljenih staršev.

Pri razvijanju skrbi za otroke in mladino pod družbenim varstvom bo potrebno organizacijsko in strokovno izboljšati delo organov in služb - predvsem na področju skrbništva, rejništva, domskega varstva in družbene pomoči nepopolnim družinam.

Glede družbeno neprilagojene mladine bo treba zagotoviti pogoje za izvrševanje vzgojnih ukrepov, ki jih nalagajo sodne odločbe, izboljšati metode in oblike dela pri izvrševanju vzgojnih ukrepov ter razvijati in izpopolnjevati službe kot so posebni zavodi, disciplinski centri itd. Utrditi bo treba sistem skrbi za družbeno neprilagojeno mladino in koordinirati delo odgovornih organov.

Pri reševanju vprašanj varstva in rehabilitacije otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju je treba končati kategorizacijo doslej prijavljenih otrok in preiti na tekoče redno delo komisij za kategorizacijo.

Proučiti bo potrebno probleme posebnega varstva težje duševno prizadetih otrok ter pripraviti program za ustanavljanje nujno potrebnih zavodov za te otroke.

Varstvu borcev NOV in vojaških vojnih invalidov bo potrebno tudi v letu 1965 posvetiti vso pozornost. Predvsem bo potrebno izboljšati njihov ekonomski položaj s priznavalnimi, ureditvijo pokojnin in realizacijo pravic do dodatka za zaposlene borce. Utrditi bo treba sistem priznavalnin in sicer tako, da bo priznavalnina izpopolnila sistem varstva borcev, ki temelji na pravni ureditvi.

Odpraviti je potrebno pomanjkanje, v katerem živijo otroci po vojni umrlih borcev NOV. Organizirati je nujno posebno materialno pomoč tem družinam in ji dati mesto tudi v sistemu priznavalnin.

Stanovanjske probleme borcev NOV je potrebno reševati pospešeno. V način reševanja je treba vključiti tudi dotacije in posojila za popravila ali adaptacije stanovanj borcev NOV na podeželju.

Za uresničevanje navedenih nalog bo moral Republiški sekretariat za socialno varstvo SRS pospeševati razvoj služb, ki se ukvarjajo z varstvom borcev NOV.

Veliko pozornost bo moral posvetiti vzgoji in izpopolnjevanju kadrov, za kar bo organiziral seminarje, konference in posvetovanja. Posebna naloga Sekretariata bo opravljanje rednih revizij in instruktaž občinskih organov socialnega varstva.

Na področju varstva odraslih bo treba skrbeti predvsem za to, da bodo občine in krajevne skupnosti pospešeno razvijale različne oblike tega varstva in s tem namenom organizirale službe za pomoč občanom.

Pri gerontološko-geriatrski problematiki bo treba nadaljevati delo v smislu sklepov republiške skupščine. Posebna pozornost bo veljala tistim starejšim osebam, katere je nujno potrebno nastaniti v domovih. V ta namen bo treba profilirati domove za starejše ljudi, dokončno urediti sedanje domove, pričeti z izgradnjo novih domov in zagotoviti osnovne pogoje za njihovo poslovanje.

Še nadalje bo treba proučevati problematiko ostarelih kmetov in predlagati možnosti za njeno reševanje.

Prav tako bo treba proučiti položaj ekonomsko nepreskrbljenih oseb in prilagoditi družbeno denarne pomoči situaciji na tržišču.

Vzporedno s tem bo potrebno spremljati ekonomski položaj upokojencev in zagotoviti dodatna sredstva najnižjim kategorijam, dokler se njihovo gnotno stanje z zakonom ne normalizira.

Glede na vrsto nerešenih vprašanj, ki se redno pojavljajo ob rehabilitaciji civilnih invalidov in duševno prizadetih odraslih oseb, tako v pogledu statusa, regresa za zmanjšano delovno zmožnost, ortopedskega dodatka, dodatka za tujo pomoč, nastanitve itd., bodo ta vprašanja študijsko širše obdelana in se bo pričelo s konkretnim reševanjem.

V naslednjem letu se bo začelo s pripravljalnimi deli za ustanovitev posebnega zavoda za resocializacijo alkoholikov.

Za izvršitev predvidenih nalog na področju socialnega varstva bo treba zagotoviti ustrezna denarna sredstva v proračunih in skladih družbeno-političnih skupnosti sorazmerno z dvigom narodnega dohodka.

ALKOHOLIZEM V LUČI DELA ORGANOV SOCIALNEGA VARSTVA

(Poročilo je izdelala strokovna skupina za varstvo odraslih Sekretariata s sodelovanjem nekaterih Zavodov za socialno delo, kot prispevek h gradivu o izvrševanju varnostnega ukrepa obveznega zdravljenja alkoholikov, ki ga je predložil Republiški Sekretariat za pravosodje SRS v obravnavo Izvršnemu svetu SR Slovenije.)

1. Problematika

Med najresnejše družbeno negativne pojave prištevamo alkoholizem, ki povzroča družbeno zlo v zelo širokem obsegu. Prekomerno uživanje alkohola ne ustvarja samo kronične alkoholike, ki zaradi alkoholne zasvojenosti propadajo fizično in psihično. Še več zla povzročajo alkoholiki v svojem ožjem okolju, ker zaradi svojega etičnega propadanja in moralne otopelosti z živalsko brutalnostjo maltretirajo svoje družine. Otroci alkoholikov so zaradi globokih duševnih pretresov in materialne ogroženosti pogosto tudi sami osebno prizadeti in iz družin kroničnih alkoholikov se sorazmerno večkrat formirajo psihično in živčno motene osebnosti.

Organi socialnega varstva se veliko ukvarjajo s posameznimi alkoholiki, kakor tudi z družinami alkoholikov. Da bi ugotovili približno stanje tega problema na področju socialnega varstva v SRS, smo zbrali konec leta 1959 nekatere podatke, ki so danes sicer stari, vendar se stanje gotovo ni spremenilo na boljše. V teh podatkih, ki otipljivo kažejo na resnost problema, so zajete osebe, s katerimi so imeli opravka ti organi v letu 1959, ko so registrirali 2 221 oseb, ki so zaradi kronične alkoholne zasvojenosti ogrožali sebe in svoje okolje. Od teh je bilo

108 z odvzeto opravilno sposobnostjo	ali	4,86 %
374 evidentiranih kot delomrzneži		16,84 %
206 kaznovanih po kazenskem zakonu		9,28 %

Družine teh alkoholikov imajo skupaj 4 198 otrok, med katerimi je:

2 131 duševno defektnih	50,76 %
63 telesno defektnih	1,50 %
210 zapadlih v kriminal	5,00 %
52 zapadlih v prostitucijo	1,24 %

2 492 vzgojno in moralno ogroženih	59,36 %
367 oddanih v rejo	8,74 %
231 oddanih v zavode	5,50 %

V nekaterih primerih gre za kombinirane motnje, zato je seštevek višji od števila evidentiranih otrok.

V zvezi s tem vprašanjem so imeli občinski ljudski odbori v letu 1959 sledeče izdatke:

za podporo družinam alkoholikov	14.543.000.- din
za oskrbnine za otroke alkoholikov,	
ki so v rejli ali v socialnih zavodih	34.497.000.- din

Problem pa je obsežnejši in težji, kakor je razvidno iz gomjih podatkov, to pa iz razloga, ker alkoholiki in tudi člani njihovih družin navadno tajijo dejansko stanje. Alkoholiki zato, ker se hočejo pokazati v boljši luči, družinski člani pa iz sramu ali iz strahu pred represalijami alkoholika. O razširjenosti alkoholizma govori diplomsko delo I. Mašere, ki je zbral na področju občine Vič v letu 1959 podatke o nad 400 kroničnih alkoholikov ali alkoholomanih, kar je pomenilo pri tedanjih 28 000 prebivalcih v tej občini povprečno enega alkoholomana na 65 do 70 prebivalcev. Od teh so občinski organi socialnega varstva obravnavali le 32 socialnih in socialno-zdravstveno problematičnih alkoholomanov in njihovih družin. Razen tega je bilo evidentiranih le še 125 oseb, ki so se kot alkoholomani zdravili v različnih zdravstvenih ustanovah. Zavod za socialno delo občinske skupščine Ljubljana-Center je imel v juniju 1963 v obravnavanju 47 primerov. Registrirali so samo tiste primere, kjer je bil alkoholizem kot razlog problematičnosti že ugotovljen. Če bi zajeli še primere, kjer obravnavanje nakazuje alkoholizem v družini, bi bilo število teh znatno večje. Tako npr. ko mati navaja kot razlog problematičnosti otroka, alkoholizem očeta, odklanja pa v celoti delo z njim, češ da bo stanje potem še slabše.

Skoraj vsem obravnavanim primerom je skupna materialna ogroženost družine. Praksa kaže, da družina tudi v tistih primerih, ko je oče sicer zaposlen, finančno ni nič manj prizadeta, saj v glavnem denar tudi sam potroši. Vendar v takih primerih situacija ni tako brezizgledna, ker že samo dejstvo, da je v rednem delovnem razmerju, omogoča učinkovite ukrepe za doseg plačevanja preživnine. Razen tega se v primerih zaposlitev lahko sklepa, da alkoholizem pri nekemu še ni dosegel kritične stopnje in obstoja možnost prostovoljnega zdravljenja. Težje je tam, kjer se alkoholu pridruži delomrzištvo. V teh primerih ostane družina skoraj brez materialnih sredstev, onemogočena pa je tudi izvršba na prejemke.

2. Metoda dela organov socialnega varstva in zavodov za socialno delo

Pri zavodih za socialno delo ali pri občinskih organih socialnega varstva (ker zavodov še nimamo povsod), dela neposredno z alkoholiki in njihovimi ožjimi družinskimi člani določen socialni delavec, ki je največkrat v celoti zadolžen za reševanje socialne anamneze, sanacija okolja, dodeljevanje materialne pomoči družini in podobno. Pri tem konkretnem delu se obračajo prizadete osebe nanj tudi za nasvete. Tako prihaja do tega, da opravlja obenem funkcijo svetovalca. Pri tem delu sodeluje tudi patronažna medicinska sestra zdravstvenega doma ter je odvisno od posameznega primera, ki zahteva specifične oblike dela in sodelovanja, kje in kakšna je razmejitev dela med socialnim delavcem in medicinsko sestro. Vsekakor je pri tem dostikrat odločilno, kdo ima boljši kontakt z alkoholikom. Po mnenju zavodov, laiki za to delo ne bi bili primerni, ker zahteva delo z alkoholiki določeno strokovnost in osebne kvalitete ter take časovne obremenitve, da bi to od prostovoljnih delavcev težko zahtevali, ne glede na to, da bi jih za tako delo tudi težko našli.

V občinah, kjer delujejo zavodi za socialno delo kot strokovne službe, se ustanavljajo posebne komisije za družbeno neprilagojene osebe v sestavi: zdravnik-psihiater, psiholog, socialni delavec, ponekod tudi medicinska patronažna sestra in pedagog. Na podlagi socialne anamneze, ki jo pripravi socialni delavec, te komisije teamsko obravnavajo vse težje individualne primere s področja varstva odraslih in mladinskega varstva, tako tudi alkoholike. Zavodi odnosno te komisije vabijo, kadar je to potrebno, k obravnavanju konkretnega primera tudi zastopnika podjetja, kjer je obravnavani zaposlen (po navadi je to delavec v kadrovsko-socialni službi podjetja), dalje razrednika ali socialnega delavca šole, ki jo obiskuje otrok alkoholika, zdravnika, ki sicer zdravi alkoholika in podobno. Na podlagi zaključkov take obdelave se določa vrsta zdravljenja: ambulantno ali v zdravstvenem zavodu, kamor se pošilja s posredovanjem zdravstvene službe le osebe, ki so vsled alkoholne razvade psihično in fizično popolnoma depravirani. Vendar ta ukrep zaradi pomanjkanja današnjih kapacitet pogosto ni izvedljiv.

Pri dosedanjem delu organov socialnega varstva oziroma zavodov za socialno delo so ponekod v pomoč prostovoljni socialni delavci, zlasti kot signalizatorji. Zavod v občini Bežigrad jih n. pr. usposablja za to delo z občasnimi predavanji. Že doslej je bilo tudi sodelovanje s socialno zdravstvenimi komisijami v krajevnih skupnostih zelo koristno.

Kakor že omenjeno, iščejo občinski organi socialnega varstva oziroma zavodi za socialno delo pri individualnem reševanju alkoholikov stika z delovnimi skupnostmi, kjer so ti zaposleni. To sodelovanje bi bilo uspešnejše, če bi vodile ka-

drovsko socialne službe v podjetjih primemo usposobljene osebe, ki bi bile pripravljene sodelovati pri zdravljenju alkoholikov in ureditvi njihovih razmer. Tako pa se pogosto dogaja, da namesto tega pospešijo odpust takšnih delavcev.

Iz dosedanjih izkušenj vidimo, da tudi šola lahko pri delu z alkoholiki v marsi čem pomaga. Povsod tam, kjer so v šolah socialni delavci, le-ti samostojno rešujejo lažje primere alkoholizma v družinah, opozarjajo zavod na težje primere ter z zavodi tesno sodelujejo.

3. Izkušnje nekaterih zavodov za socialno delo glede izvajanja obstoječih predpisov in zdravljenja

Novelirani kazenski zakonik je uzakonil nova inkriminirana dejanja zoper zakonsko zvezo in družino. Predvsem v čl. 196, 197 in 197 a, ob uporabi člena 61 a: bi morali najti sredstvo zoper alkoholike ki s svojim ponašanjem negativno vplivajo na družinske razmere in celotno osebnostno strukturo otrok. Vendar po štirih letih veljave KZ bi težko ugotovili, da so navedeni členi dosegli svoj zakonodajni namen. Predvsem je bila praksa sodišč taka, da se ta določila niso izvajala niti v mejah danih možnosti. Mnogo je tudi primerov, ki zahtevajo takojšen poseg, vendar nimajo socialni organi nobene možnosti za učinkovito ukrepanje. PLM redko posreduje, v kolikor gre za kaznivo dejanje pa je lahko redna pot prepozno. Iz izkušenj nekaterih zavodov ugotavljamo, da je bil učinkovit poseg tajništva za notranje zadeve in včasih sodnika za prekrške ter bi bilo v tem pogledu sodelovanje še poglobiti, da postane splošna praksa.

Možnosti uresničenja varnostnega ukrepa obveznega zdravljenja alkoholikov ob sočasnem izreku pogojne ali nepogojne glavne kazni so zelo majhne. Če izključimo ali vsaj močno omejimo uspešnost ambulantnega tretiranja obsojenih alkoholikov ugotovimo, da možnosti za zavodski tretman še ni in s to ugotovitvijo izgubi veljavo skoraj vse prizadevanje zakonodajavca, ki se je hotel z uzakonitvijo čl. 61 a vsaj delno približati podobnim ureditvam drugih dežel.

Glede zdravljenja zavodi tudi ugotavljajo, da so le redki primeri, ko se alkoholik odloči sam za zdravljenje. Zaradi njegovega ponašanja je lahko močno ogrožen moralni razvoj otrok in obstoj cele družine (tudi materialni), vendar je večkrat težko najti oz. dokazati v njegovem ravnanju znake kaznivega dejanja po KZ. Zato se dogaja, da tožilstvo zavme podani predlog glede kaznovanja alkoholika, ker v opisu in dokaznem gradivu ne najde zadosti znakov kaznivega dejanja in postopek ustavi. Po drugi strani so postopki za zadevna kazniva dejanja predolgi in zato ne vedno v korist varnosti družine. Sodišča bi morala prijavljene primere ekspeditivneje reševati. Izkušnje kažejo, da so primeri alkoholikov zaradi ogrožanja svoje družine in okolice tako urgentni, da zahtevajo hitro rešitev. Dalje zavodi predlagajo, da se alkoholiki, ki zagrešijo prekrške v alkoholiziranem sta-

nju, kazniva dejanja, zanemarjajo družinske obveznosti, povzročajo izgrede v javnosti in podobno, preganjajo brez zahtevka prizadetih svojcev. To utemeljujejo predvsem zaradi nadaljnjega sožitja družinskih članov z alkoholikom, kar takšni zahtevki navadno še bolj otežijo, ali celo onemogočijo.

Dalje bi bilo po mnenju naših socialnih strokovnih služb primemeje, če bi sodniki za prekrške izrekli alkoholikom namesto denarnih, zaporne kazni. Pri izrekanju denarnih kazni, ali plačilu kazni namesto zapora se navadno dogaja tako, da mora denarno kazen plačati zakonski partner iz denarja, namenjenega preživljanju družine.

4. Evidenca

Za sistematično in uspešno delo je potrebno v občinskem merilu koordinirano delo vseh zainteresiranih činiteljev. Temu namenu naj bi služila tudi enotna evidenca.

Iz diplomskega dela o stanju alkoholomanov v občini Vič je razvidno, da obravnavajo dostikrat ene in iste osebe različni organi, ki se medsebojno ne posvetujejo in vsak po svoje ukrepajo. Tako skrbstveni organ občine, zdravstveni dom, poliklinika, bolnišnica Polje, psiho-higienska ambulanta Fužine, organi za notranje zadeve itd. Vsi ti organi vodijo razumljivo vsak svojo evidenco, vendar bi bilo prav, če bi bila ta evidenca enotna in posebej združena pri enem organu tako, da bi se je lahko vsi posluževali.

Glede tega predlagajo zavodi za socialno delo 2 varianti. Po prvi varianti naj bi vodil evidenco alkoholikov s področja občine dokumentacijski center, dokler tega še ni, pa zdravstveni dom po analogiji evidence za tuberkulotike. Po drugi varianti naj bi se vodila evidenca v zavodih za socialno delo. Ta način je praktično že vpeljan v občini Bežigrad. Zavod utemeljuje, da je to nujno potrebno zato, ker je v družinah alkoholikov poleg alkoholizma navadno še kakšen drug problem, katerega vzporedno rešujejo socialni delavci zavoda. Razen tega je potrebno, da ta evidenca zaradi delikatnih problemov ni dostopna vsakomur.

Po našem mnenju bi bilo najbolj primerno, če vodijo to evidenco dokumentacijski centri. Seveda pa je potrebno zagotoviti ustrezno konspiracijo.

Zaključek

V našem poročilu smo se oprli predvsem na izkušnje in mnenje nekaterih strokovnih služb za socialno delo. Zato poročila ni smatrati kot analizo problematike alkoholizma na področju socialnega varstva v Sloveniji, ker bi moralo biti to obširnejše delo, ki bi zahtevalo tudi več časa. Kljub temu lahko naredimo iz povedanega določene zaključke in zavzamemo nekatera stališča, ki naj bi se vnesla tudi v poročilo izvršnemu svetu, tembolj, ker smo tudi v sedemletnem programu razvoja socialnih služb programirali potrebe iz te problematike.

Spričo različnih kadrovskih in objektivnih pogojev v posameznih občinah metoda dela strokovnih socialnih služb v delu z alkoholiki, še ni povsem jasno izdelana. Vsekakor je potreben pri reševanju konkretnih primerov ustrezen team kot posvetovalni organ. Razen tega je nujno sodelovanje socialnega delavca z vsemi činitelji, ki imajo kakršnekoli stike z obravnavanim alkoholikom in njegovim okoljem. To lahko prispeva sprva k solidni izdelavi socialne anamneze in kasneje k uspešnejši resocializaciji. Tako npr. sodelovanje z delovno skupnostjo, kjer je alkoholik zaposlen, s šolo, kjer so njegovi otroci, s postajami ljudske milice, tajništvom za notranje zadeve, s sodišči, z javnim tožilstvom, sodnikom za prekrške itd. Ta način dela bi bilo potrebno še poglobljati, saj bi bilo že izvajanje sedanjih predpisov lahko uspešnejše, če bi uspeli doseči koordinacijo pri reševanju načelnih in konkretnih primerov. Potrebno je izdelati glede koordiniranega postopka tudi metodo dela, ki bo v največji možni meri zagotovilo vamost družine in odpravila nemogoče situacije, v katere prihajajo člani družin alkoholikov.

Praktično delo z alkoholikom nujno dovede do tega, da je socialni delavec istočasno tudi svetovalec alkoholiku in njegovim svojcem. To delo pa je zelo delikatno in se močno prepleta tudi z delom pri zdravljenju. Zato menimo, da bi bilo potrebno njegov delokrog še vsestransko proučiti, zlasti v povezavi z zdravstvenimi delavci, posebej s patронаžnimi medicinskimi sestrami. Razen tega bi bilo potrebno razmisliti o ustreznem dopolnilnem izobraževanju socialnih delavcev, ki neposredno delajo z alkoholiki.

Za sistematično in uspešno reševanje problemov v zvezi z alkoholizmom na področju občine, je potrebno vpeljati enotno evidenco, ki naj bi bila pri enem organu, tako da bi se je lahko posluževali vsi odgovorni in zainteresirani činitelji.

Razširitev sedanjih predpisov z uvedbo obveznega zdravljenja ne bi stanja nič izboljšala, če predhodno ne omogočimo ustreznih kapacitet za zdravljenje in resocializacijo ter kadra za izvajanje slednjega ukrepa.

Na podlagi dosedanjih izkušenj je bilo ugotovljeno, da je ambulantno zdravlje

nje lahko uspešno predvsem pri mlajših osebah, ki so šele začele zapadati v alkoholizem in se nahajajo še v prehodnem stanju iz občasnih v redne pivce. V vseh primerih alkoholomanov pa je to v večini primerov nezadostno, ker dostikrat ovirajo uspešnost zdravljenja neugodne stanovanjske razmere, neustrezno okolje itd. Zato je marsikateri alkoholik, ki se je zdravil na ta način, sam za-prosil za hospitalno zdravljenje.

Vsa dosedanja praksa kaže, da so potrebni zavodi, kjer bi bilo zdravljenje kombinirano z delovno terapijo, s hospitalizacijo pa naj bi reševali ta problem le pri težjih alkoholikih in sicer v prvi fazi dokler je taka obravnava zaradi njihovega psihofizičnega stanja nujno potrebna.

Posebej bi morali obravnavati tiste, pri katerih se alkoholizem manifestira tudi z ostalimi antisocialnimi potezami kot so: delinkventnost, delomrzištvo, prostitucija, beračenje itd., za katere bi se verjetno najbolje obneslo delo z organiziranim nadzorstvom. Skupno z organi za notranje zadeve bi kazalo proučiti vprašanje načina organizacije in izvajanje ukrepov določenega bivališča za to vrsto alkoholikov.

Za alkoholike, ki so obsojeni na izvrševanje daljših zapornih kazni bi bilo najbolj primerno, da se izvaja zdravljenje vzporedno s prestajanjem kazni. To bi bilo enostavneje tudi zato, ker so v KPD že dani osnovni pogoji za delovno terapijo. Seveda bi bilo potrebno v zvezi s tem proučiti konkretno izvedbo.

Z izločitvijo alkoholika v delovno terapevtski zavod bi se vsaj del stroškov za vzdrževanje družine pokrival iz dohodkov njegovega dela, medtem ko se danes pogosto dogaja, ko alkoholiki menjavajo zaposlitev ali jo sploh zapustijo, da ostane družina brez sredstev.

Za realizacijo takšnega reševanja problemov v zvezi z zdravljenjem in resocializacijo alkoholikov, potrebujemo ustrezne zavode in primerno usposobljene kadre. Glede na to smo predvideli v našem letnem programu razvoja za začetek ustanovitve dveh zavodov za resocializacijo alkoholikov. Eden teh zavodov bi moral biti lociran v Ljubljani ali vsaj v neposredni okolici. Imeti bi moral lastno delavnico za zaposlitev predvsem tistih alkoholikov, ki so bili pred prihodom v zavod brez redne zaposlitve, medtem ko bi ostali alkoholiki ostali dalje v rednem delovnem razmerju ter bi preživljali v zavodu le izvenredni čas. To pa zaradi izolacije iz prejšnjega okolja in možnosti sanacije tega okolja ter zaradi kontinuiranega zdravljenja. Drugi tak zavod naj bi imel razen delavnic tudi večjo ekonomijo, ker bi bil namenjen v prvi vrsti delavcem iz kmetijstva.

Ti zavodi naj bi delovali tudi kot rehabilitacijski zavodi ter bi pomagali z rehabilitacijo do ponovne vključitve v normalni delovni proces. Prav tako bi lahko služili taki zavodi kot določena bivališča za problematičnejše alkoholike po predhodni proučitvi posameznega primera.

PRO SENECTUTE - ZA STAROST

V mesecu juniju t.l. sem v družbi s tov. Meto Bele, socialno delavko, ki vodi gradnjo stanovanjskega bloka upokojencev na Taboru, obiskala v Švici nekatere domove in druge institucije, ki se ukvarjajo s problemi starejših prebivalcev. Najina naloga je bila v prvi vrsti, da si ogledavaureditev, opremo in vodenje domov za stare ljudi. Pri tem sva se seznanili tudi z nekaterimi drugimi vprašanji, ki bodo nedvomno zanimali večino bralcev.

Naraščanje starejšega prebivalstva je eden izmed treh velikih problemov, ki tarejo današnjo Švico. Od 421.000 prebivalcev v starosti nad 65 let, kot jih je štela Švica leta 1948, je danes naraslo to število na 600.000. V primerjavi s 5.5 milj. prebivalstva je to kar 10,9 %. Računajo pa, da jih bo čez 10 let 1 milijon. Drugi problem je problem tuje delovne sile. 1 milijon ali skoraj 1/5 prebivalstva je tujcev, ki delajo predvsem na nekvalificiranih delih, za katera se domačini ne potegujejo preveč. Kakor so jim ti sezonci nujno potrebni, ustvarjajo razumljivo tudi socialne probleme, predvsem stanovanjske, družinske ipd. Tretji problem pa je upadanje inozemskega turizma. Vse hiti proti jugu. Švica je za inozemce vedno bolj samo še prehodna postaja.

Znano je, da je Švica razdeljena na 25 kantonov, ki vsak po svoje rešujejo socialne probleme, med drugimi tudi probleme starejših državljanov. Razen posebnih referatov pri Zvezni vladi, pri kantonalnih vladah in pri občinah, so tu še razna društva in institucije, ki se zavzemajo za reševanje posameznih vprašanj. Posebna institucija npr. skrbi za izgradnjo domov za stare ljudi (Stiftung für die Alterswohnheime) in pravitako deluje posebna institucija na področju programiranja in izgradnje stanovanj in naselij za stare ljudi (Stiftung für die Alterswohnungen und Alterssiedlungen), v Baslu deluje Institut za eksperimentalno gerontologijo itd. Najpomembnejša organizacija, ki se vsestransko in načrtno ukvarja z vprašanji staranja in problemov starih ljudi pa je "Stiftung für das Alter" - "Pro Senectute", s sedežem v Zürichu in s številnimi podružnicami po vsej Švici. Za delovanje te organizacije je značilno, da se ukvarja s to problematiko tako s socialnega kot z zdravstvenega vidika. Za svoje delo dobiva izdatno subvencijo od države. Pri organizaciji obstoja posebna študijska komisija, v kateri so zastopane po najuglednejših predstavnikih vse važnejše javne in privatne institucije, družbene organizacije, znanstvene ustanove ter posamezniki.

ki se ukvarjajo s temi vprašanji. Komisija deluje s svojimi delovnimi skupami v različnih smereh. Tako proučuje npr. starost v medicinsko fiziološkem in psihološkem pogledu, z vidika populacije in gospodarstva, problem prostega časa, stanovanjske probleme, problem socialnih pomoči, oskrbe, nege itd.

Gmotna preskrba Švicarjev na starost

Od leta 1948 obstajajo v Švici takozvane "AHV"-rente (Alter-u, Hinterlassenen Fürsorge). Že nekaj let razpravljajo o nacionalnih pokojninah po vzorcu skandinavskih držav. Te naj bi predstavljale 50-60 % zadnje plače za samske osebe oziroma 80 % zadnje plače za zakonske pare, vendar so pomisleki v tem, kdo naj plača višje prispevke. Sedanji prispevki za AHV znašajo le 6 % od plač, medtem ko bi se morali prispevki za nacionalne pokojnine povišati na 15 %, kar bi zneslo 5,5 milijard Frankov letno. AHV - renta je praktično le nujna eksistenčna baza za starost. V letu 1963 je znašala 90 do 200 Fr. mesečno za samsko osebo in 144 do 320 Fr. za zakonce, kar znese v najboljšem primeru 2 400 Fr. za samsko osebo in 3 840 Fr. za zakonce letno. Povprečni letni dohodek Švicarja pa je znašal tedaj 6 500 Fr. Na ta način je razumljivo, da so kljub veliki razširjenosti individualnega in kolektivnega zavarovanja za starost, nujne še tudi intervencije države in dobrotelčnih organizacij. Vsem tistim, katerih dohodki na starost ne presegajo 3000 Fr. letno, je zagotovljen poseben "dodatek za starost". Pravijo, da to ni socialna podpora, ampak priznanje družbe za opravljeno delo oz. zapoznala izravnavata tistim, ki v mlajših letih niso imeli možnosti, da bi dovolj zaslužili in si tudi prihranili za starost. Ta dodatek znaša okoli 165 Fr. mesečno. V Zürichu dobiva ta dodatek 16.000 oseb v starosti nad 65 let, kar je 33 % prebivalstva v tej starosti. Razen tega se dajejo tudi socialne podpore, za katere se ljudje le neradi odločajo, ker smatrajo to za miloščino. Socialna podpora znaša povprečno 450 Fr. letno.

Delo po upokojitvi

Skrb za stare ljudi se v Švici praviloma začenja po 65 oziroma za ženske po 63 letu starosti. To je namreč starostna meja za upokojitev. V zadnjem času veliko razpravljajo, če ne bi kazalo pomakniti to mejo navzgor. To pa predvsem glede na probleme, ki nastopajo pri mnogih z upokojitvijo, ker se čutijo po upokojitvi nekoristne in izrinjene iz družbe. To vprašanje je bilo že leta 1961 predmet posebnega posvetovanja, ki ga je organiziralo društvo za gerontologijo in organizacijo Pro Senectute. Istočasno so začeli med podjetji z agitacijo za polovično upokojitev oz. poldnevno delo. Akcija je marsikje lepo uspela. Upokojenci so

se odzvali tudi občasnim zaposlitvam pri svojih bivših delodajalcih, bodisi da so koga nadomeščali v času bolezenske odsotnosti, letnega dopusta ali kaj drugega. O rezultatih takšnega dela je napisala študentka neke socialne šole celo diplomsko delo. Upokojemcem pomaga pri zaposlovanju posebna komisija in Urad za posredovanje dela upokojemcem.

Menim, da bi kazalo tudi pri nas posvetiti temu problemu posebno pozornost. Veliko število oseb, ki so šle zadnja leta prezgodaj v pokoj, je povzročilo številne socialne probleme. Zato bi bila ta tema aktualna tudi za diplomsko delo.

Delo - razvedrilo - klubi

Tem vprašanjem posvečajo Švicarji veliko pozornosti tudi v življenju starejših ljudi. Pri tem delujejo različna društva, verske in športne organizacije, podjetja itd. Razvito je klubsko življenje in različne delavnice, ki jim je cilj okupacija in tudi zaslužek. Organizirana je tudi telovadba za starejše ljudi, ki je, kakor so nama zatrjevali, dobro obiskana. Prirejajo celo modne razstave, kjer nastopajo starejše dame kot manekeni in prikazujejo oblačila, primerna za starejše ljudi. Razen tega so začeli v Zürichu načrtno graditi in razvijati rekreacijske centre, kjer naj bi se srečavali v raznih aktivnostih starejši in mladina. Odrasli včasih kot inštruktorji in voditelji mladih, včasih pa tudi samo kot opazovalci mladine pri delu in igri.

Tudi v domovih je poskrbljeno za ustrezno delo oziroma razvedrilo stanovalcev, tako zdravih, kakor bolnih. V večjih domovih opravljajo to delo poklicne delovne terapevtke. V domu "Bachwiesen" sva srečali celo mlado delovno terapeutinjo - Švedinjo.

Pomoč na domu pri oskrbi

Ta služba je namenjena izrecno v pomoč starejšim ljudem in jo vodi organizacija "Für das Alter". Ponekod prevzemajo to delo tudi ženska društva in posebna združenja za nego na domu. Pri tem jim pomaga organizacija "Für das Alter" z nasveti in tudi finančno. Čeprav je služba čvrsto organizirana, pomeni ta zaposlitev predvsem dodatne dohodke starejšim ženam in ne kot poklicno delo. Menijo, da so starejše žene za takšno delo najbolj primerne, ker so mame in imajo več življenjskih izkušenj in razumevanja.

Za to delo jih organizacija išče največ preko ustne propagande, včasih tudi preko cerkvenih občin ali časopisnih oglasov. Usposablajo se v krajših tečajih. Tu poslušajo predavanja o problemih starejših ljudi, o nalogi službe, o razmejitvi

delo itd. Obvezno morajo dokončati tudi težaj Rdečega križa o negi bolnika na domu. Pri konkretnem delu so jim v veliko pomoč skupne konzultacije, ki se vrše vsaka dva meseca, in neposredni stiki s socialno delavko, ki vodi to službo v določenem predelu mesta.

Pomočnice so plačane za opravljeno delo po 3 Fr. na uro, medtem ko plačujejo uživalci uslug po svojih finančnih zmožnostih. Tako je npr. v Zürichu trenutno 15 % samoplačnikov, 29 % pa je takih, ki jim plačuje pomoč v celoti občina. V letu 1961 je prejelo to pomoč 1535 oseb. Med temi so bili najbolj številni stari ljudje med 75 in 97 letom. To delo je tedaj opravljalo 448 pomočnic, med katerimi je bilo 157 v starosti nad 60 let.

Pomoč pri negi bolnika na domu

Ta služba je zasnovana širše, tako da vodi takšna negovalka, če je treba, tudi gospodinjstvo in skrbi za celo družino. To je pravzaprav gospodinjstva pomočnica z ustrežno izobrazbo, ki v slučaju bolezni v družini nadomešča mater, gospodinjko ipd.

V pogledu organizacije se ta služba med posameznimi kantoni, celo med posameznimi občinami, močno razlikuje. Vodijo jo različne organizacije, društva, cerkvene občine, večja podjetja in socialne službe pri občinah. Priporočajo pa organiziranje teh služb izven javne uprave, vendar v njenem sodelovanju in z njevo finančno podporo. Mesto Zürich ima posebno centralo za vodstvo te službe in 20 podružnic, na katere je vezano 350 negovalk.

9 šol skrbi za usposabljanje kadra za ta poklic. Vodi jih deloma država, deloma privatne organizacije. Šolanje traja pri mlajših 6 mesecev teoretičnega pouka in 1 leto prakse. Za starejše, izkušene žene so ti pogoji dosti milejši ter je odvisna njihova učna doba od nivoja udeleženk. Včasih tudi samo nekaj tednov več čemega težaj. Kljub številnim šolam, pa je veliko pomanjkanje tega kadra.

Kako je ta služba razširjena nam pove že samo podatek, da obstoja švicarska zveza organizacij bolniških negovalk, ki združuje 149 področnih organizacij.

Pomoč na domu je v individualnih primerih omejena časovno na 14 dni ali največ do 4 tedne. Celodnevna pomoč stane 17 Fr. plus prehrana, poldnevna pomoč pa stane 12 Fr. Ker se to delo omejuje predvsem na pomoč v primerih akutnih obolenj, ne ustreza v pogledu pomoči starejšim kroničnim bolnikom ali težje bolnim, ki bolehalo dalj časa. Zato je med uživalci uslug zelo malo starih ljudi. Ti so na ta način prisiljeni iskati pomoč v specialnih domovih za bolne stare ljudi. To je tudi vzrok, da je zlasti v Zürichu veliko pomanjkanje bolniških postelj za kronično bolne. Poseben problem je tudi, kako dobiti pomoč težkemu bolniku v

nočnih urah, ker delajo bolniške negovalke le v rednem delovnem času. Zato je razumljivo, da je nočna strežba bolnikov skoraj v celoti v rokah diakonistij, ki so zaposlene pri cerkvenih občinah.

Domovi za starejše ljudi

V Švici ločijo več vrst domov za starejše ljudi. Tako: Krankenheime, Pflegeheime, Erholungs und Pflegeheime, Altersheime, Alterswohnungen. Pod prve tri nazive spadajo domovi, ki nudijo oskrbovancem vso oskrbo, vključno nego. Mi bi jih imenovali domove za kronično bolne in domove za rekonvalescente. Domovi in stanovanja za stare ljudi pa so namenjeni le zdravim stanovalcem. V zadnjem času nastaja vedno več tudi takšnih domov, kjer živijo pod isto streho zdravi in težje bolni stanovalci, ker so uvideli, da na starega človeka ponovna selitev v primeru obolenosti, zelo neugodno vpliva.

V Zürichu so pred kratkim odprli dom, v katerega prihajajo starejši ljudje samo prehodno, kadar zbolijo za akutno boleznijo in potrebujejo ustrezno oskrbo in nego, katere v svojem stanovanju nimajo zagotovljene. Tu pridejo v poštev v prvi vrsti samske osebe, ki ob bolezni nimajo doma nikogar za pomoč in postrežbo.

Kapacitete domov, ki jih gradijo občine, so na splošno večje, zlasti tistih domov, ki se približujejo tipu bolnišnic. Preseneča veliko število majhnih "penzionov", ki so v rokah različnih humanitarnih organizacij, vodijo jih pa največkrat starejši zakonski pari. V teh penzionih živi včasih le po 10 ali 12 upokojencev, ki imajo vso oskrbo in kadar je potrebno, tudi nego. Praksa je tudi ta, da občina zgradi dom in ga preda v upravljanje kakšni humanitarni organizaciji. Največkrat je to organizacija "Für das Alter".

Ni mi znano število domov za stare ljudi v Švici, ki je verjetno precejšnje, saj ima samo Bern z okolico 41 domov različnega tipa in različnih kapacitet, v katerih je nad 1700 mest.

Čeprav je v Švici veliko šol za usposabljanje kadra za te institucije in tudi na delovnih mestih je vzorno poskrbljeno za nastanitev in ostale pogoje, občutno primanjkuje osebja. Ponekod celo tako daleč, da dela osebje po 9 ur dnevno, da je prikrajšano pri svojem "weekendu" (namesto 2 dni le 11/2 dneva) ali celo, da morajo zmanjšati zasedbo. Vrzeli pri pomanjkanju osebja izpopolnjujejo tudi tako, da zaposlujejo poročene žene, ki se ne morejo polno zaposliti in sicer po 4 do 5 ur dnevno ali le določene dni v tednu. Seveda pa skrbijo, da je tudi to osebje primerno usposobljeno.

Švicarji v zadnjem času vedno bolj načrtno gradijo stanovanjska naselja za starejše ljudi. To so sredi ostalih stanovanjskih blokov zgrajene posebne stanovanjske hiše za stare stanovalce. Pri dodelitvi teh stanovanj je določena spodnja meja starosti. Pravtako letni dohodek teh stanovalcev ne sme presegati v Zürichu 4300.- Fr. ali 6900 Fr. pri zakoncih, v Ženevi pa je ta meja 3000 in 5000 Fr. Stanovanja si opremljajo stanovalci z lastnim pohištvom. Oskrbujejo se v celoti sami, vendar jim je vsak čas na razpolago pomoč. Naselju je priključena navadno skupna pralnica, družabni prostori, manjši prostori za različne delavnice in skupno kopališče s tuši in kadmi. Kjer je v naselju tudi dom za stare ljudi, se v primeru potrebe lahko ti stanovalci hranijo v domu, ponekod pa je priključena tem stanovanjem ljudska kuhinja. To so prostori, ki obsegajo čajno kuhinjo, jedilnico in pritikline. Tu se deli le opoldanski obrok hrane, ki se dostavlja iz centralne kuhinje. Prostori služijo tudi v druge namene (televizija, družabni sestanki itd.).

V Zürichu je dograjenih zaenkrat šest takšnih naselij s skupno 700 stanovanji. Imeli sva priložnost, da sva si ogledali naselje "Letten". Tu živi v 80 stanovanjih 96 stanovalcev. Zakonski pari imajo dvosobna stanovanja s skupno površino 41 m², samske osebe pa imajo enosobna stanovanja s skupno površino 26,5 m². Vsako stanovanje ima tudi telefon. Stanovanjsko naselje "Egelmos" v Bemu obsega stanovanjski blok, v katerem je 39 enosobnih in 8 dvosobnih stanovanj za starejše ljudi, ter "Dom", v katerem so male garsoniere za 27 stanovalcev. V domu je restavracija, ki služi po potrebi tudi stanovalcem naselja. Po podobnem principu rešujejo to vprašanje v vseh ostalih večjih mestih.

Olga Krajger

VARSTVO STARAJOČIH V LR ROMUNIJ

Sekretariat za socialno varstvo SRS mi je omogočil v letošnjem letu študijsko potovanje v Bukarešto, da bi proučil organizacijo varstva starajočih v njihovi osrednji gerontološki ustanovi "Institut de geriatrie prof. dr. C.J. Parhon Bucuresti". Čeprav je bil obisk časovno zelo omejen, je bilo potovanje zelo koristno; opažanja so bila izredno zanimiva in velike praktične vrednosti pri organizaciji varstva starih oseb. Zato ta opažanja posredujem potom "Vestnika" kolegom in drugim občanom, ki skrbijo za varstvo ostarelih.

V Romuniji smatrajo leto 1912 za začetek organizirane skrbi za ostarele. V tem letu je bil sprejet zakon o pokojninskem zavarovanju; v tem letu je začel prof. dr. Parhon z obširnimi raziskavami proučevati proces staranja, predvsem odnose med starostjo in delovanjem endokrinega sistema ter biokemično vplivanje na to delovanje.

Še pred njim je kot prvi v Romuniji začel s proučevanjem problema starosti s patogenega in terapevtskega aspekta nevrolog G. Marinescu.

Leta 1949 so začeli s kliničnimi, psihološkimi in terapevtskimi raziskavami v domu starih, ki so ga leta 1951 spremenili v institut geriatrie, kot osrednjo tovrstno ustanovo v Romuniji.

Institut so poimenovali po prof. dr. Parhonu.

Danes ima institut tri oddelke:

- klinični, (ki razpolaga tudi s hospitalom s 100 posteljami, domsko oskrbo s 110 posteljami in ambulantno za zunanje paciente)
- eksperimentalni in
- socialni oddelek.

Institut vodi prof. dr. Ana Aslan.

V inštitutu je stalno zaposlenih 30 visokokvalificiranih strokovnjakov (predvsem zdravnikov, manj biologov in kemikov), poleg vsega ostalega personala, ki skrbi za oskrbo 210 oskrbovancev in za upravo administrativna opravila.

Cilj, ki si ga je inštitut zadal je podaljšati optimum funkcionalnega obdobja človekovega življenja, oz. počasniti proces staranja. V ta namen proučujejo in raziskujejo biološko staranje, da bi čimbolj spoznali ritem staranja. Istočasno ekspe-

rimentirajo z gerovitalom, kot sredstvom za podaljšanje funkcionalnega obdobja življenja oz. počasnejšega teka staranja.

Inštitut je začel z znanstvenim eksperimentiranjem leta 1951 na 52 pacientih. Danes se je to število povečalo praktično na vse oskrbovance v domu (to je 107 in na paciente v hospitalu, ki jih je 100). Tu poleg nege in zdravljenja osnovne bolezni pogosto uporabljajo tudi metode regeneracije z gerovitalom. Skozi ambulantno so v tem času obravnavali preko 15 000 pacientov, ki so dobili potrebne napotke. Sedem tisoč od teh so tretirali z gerovitalom. Eksperimentirajo istočasno na ljudeh in na miših tako, da jih približno polovico zdravijo z gerovitalom, druga polovica pa je kontrolna skupina, ki ne dobiva gerovitala. Po njihovih izjavah je smrtnost pacientov, ki jih zdravijo z gerovitalom le 5 %, pri kontrolni skupini pa 16 %.

O uspehih zdravljenja ali počasnenja procesa staranja s pomočjo gerovitala nisem poklican izrekati sodbe. V medicinskem svetu so mnenja o tem zelo deljena. Za zdaj je več nasprotnikov in skeptikov, kot pa zagovornikov. Tudi zdravnice, ki je bila z menoj menda niso prepričali o izrednih svojstvih tega preparata. Toda bistvo ni v tem. Smisel programa inštituta je čimbolj podaljšati aktivnost človeka, preprečevati rano staranje in staranje čimbolj približati fiziološki krivulji. Ta program je mobiliziral pristojne oblasti, da so v tem oziru, to je v skrbni in organizaciji varstva ostarelih daleč pred nami.

V znanstveno raziskovalnem delu inštituta ugotavljajo biološko starost (ki jo strogo ločijo od koledarske starosti) s kliničnimi, fiziološkimi, biokemičnimi, hematološkimi, morfološkimi in radiološkimi preiskavami. Za vse te preiskave imajo prostorne laboratorije s potrebnimi aparaturami in strokovnjaki.

Po njihovih metodah ločijo proces staranja v naslednje kategorije:

- a) fiziološko staranje - nastopi po 60. letu in napreduje polagoma;
- b) rano (proces) staranje - nastopi pred 60. letom;
- c) patološko staranje - nastopi po 60. letu a poudarjeno;
- d) staranje v otroški dobi - progeria;
- e) dolgo življenje (longeviti) - po 90. letu;

Delo inštituta pa ni omejeno samo na klinično in poliklinično zdravljenje obolenj starostnega obdobja ter na eksperimentiranje, temveč je matična institucija za napredek in razvoj gerontologije v vsej državi. S proučevanjem gerontološke problematike se ukvarja socialni oddelek inštituta. Morda naziv tega oddelka ni najbolj adekvaten, kajti ukvarja se s statistično obdelavo in analizami problematike staranja z zelo različnih aspektov. Ta dognanja pa potem posreduje terenu potom strokovnih publikacij, ali sestankov z zdravniki geriatri. Značilno je namreč, da je organizacija varstva starih oseb čvrsto naslonjena na zdravstveno službo.

bo. V Romuniji obstoja 115 gerontoloških centrov, ki so v bistvu geriatrični dispanzerji in kot taki opravljajo naloge zdravstvenega in socialnega (mentalno higijenskega) varstva ostarelih. Ti gerontološki centri so imeli po podatkih iz novembra 1963 nadzor nad nekaj več kot 100.000 ostarelimi. V teh centrih ter v inštitutu in v nekaterih bolnicah se ukvarja 300 zdravnikov z geriatrijo, čeprav to še ni priznana kot specialnost in je veja inteme. Strema pa za tem in pričakujejo kmalu rešitev.

Gerontološko problematiko Romunije bi mogel z nekaj odstavki takole predočiti: V Romuniji živi na površini 238 tisoč km² 18.600 tisoč prebivalcev. Nataliteta je bila leta 1962 19 ‰, mortaliteta 7,8 ‰. Mortaliteta otrok je 6,5 ‰ (giblje se med 7,2 in 2,8 po pokrajinah).

Sestav populacije je naslednji:

- od 0 do 14 let 27,5 %
- od 15. do 49. leta 52,7 %
- nad 50 let 19,0 %

Starih nad 60 let je 9,9 % (po pokrajinah se giblje med 14,8 do 7,2 %).

Nad 70 let starih je 3,6 %

nad 80 let starih je 6 ‰

nad 90 let starih je 4,9 ‰

Kontingent populacije do 15. leta hitro upada. Raste populacija od 35. do 45. leta.

Pri starejših je viden porast v kontingentu 70 - 80 letnih, pada pa kontingent 90 - 100 letnih.

Morbiditeta ljudi starejšega obdobja (in vzroki smrti) je slična kot pri nas: visok porast obolevnosti srca in ožilja, karcinomatomih obolenj in podobno ob istočasnem upadanju akutnih in nalezljivih bolezni.

Iz gornjih podatkov lahko izvajamo zaključek, da se v Romuniji srečamo z istimi pogoji, kot se srečamo v deželah na višji in visoki stopnji svojega ekonomskega in družbenega razvoja, da so pa ti pojavi pri nas v Sloveniji v vseh ozirih mnogo bolj akutni. Za domsko oskrbo imajo v Romuniji 7.000 standardnih postelj, kar ne zadostuje potrebam, kajti povpraševanje je večje, kot so možnosti, predvsem v centrih. Ločijo tri tipe domov:

- domove za stare (predvsem na podeželju z velikimi kapacitetami, nad sto do štiri-
stisoč postelj, dostikrat v opuščeni gradovih ali kasamah);
- domovi za upokojence (manjše kapacitete, od 20 do 100 postelj, ob industrijskih centrih, ki so namenjeni upokojencem iz rednega delovnega razmerja);
- bolnice za kronične bolnike.

Domovi za stare imajo stalnega zdravnika, domovi za upokojence honorarnega; bolnice za kronične pa vodi en sam zdravnik splošne prakse.

Cena oskrbe v domovih se giblje med 11 do 15 lejev (1.000 do 1.400 din) dnevno (povprečje plač cca 700 lejev mesečno). Sistem finansiranja je proračunski. Upokojencem odtegnejo v vsakem primeru in brez razlik 50 % pokojnine. Razliko plača država. V domu inštituta samega pa je oskrba popolnoma brezplačna.

Noben dom - niti inštitut - nima organizirane delovne terapije. To metodo zdravljenja oni raje imenujejo ergoterapija in jo prepuščajo popolni spontanosti, jo dobrohotno tolerirajo. S fizioterapijo ostarelih se ukvarjajo samo v bolnicah.

Direktor domov za ostarele je vselej administrativna ali politična osebnost. V vseh domovih pa je medicinska sestra (medicinalasistent), socialni delavec (social asistent) oba z višjo izobrazbo, "Suora", po naše sestra, pravzaprav bolničarka z 2 letno šolo, na vsak oddelek in potrebno število "asist" (strežnic).

V večjih mestih imajo zanimivo metodo in organizacijo skrbi za ostarele.

V občinski upravi imajo posebnega uslužbenca (socialnega delavca) za varstvo ostarelih. Ta nadzoruje in usmerja takozvani "dom pomoči za ostarele": Ta dom ima tri sekcije:

- ekonomsko finančna, ki skrbi za finančna sredstva, daje posojila, organizira zaposlitve (te so včasih izvine, na pr. ostareli opravljajo komunalno-higieniski nadzor predelov mesta, nadzor in čuvanje razstav, parkov itd.)
- socialno-zdravstvena sekcija rešuje individualne socialne probleme, obiskuje stare, organizira hišno nego, pomoč itd.;
- kulturna sekcija skrbi za rekreacijo in za kulturno življenje ostarelih (v obstoječih kulturnih društvih so posebne sekcije za ostarele), posreduje vstopnice kulturnih in športnih prireditev, organizira ekskurzije itd.

Naposled še nekaj besed o zakonskem varstvu ostarelih:

Njihovi predpisi zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja so precej podobni našim z nekaterimi razlikami, tako npr. zdravila iz uvoza niso brezplačna; prosta izbira zdravnika ali zdravstvenega zavoda je možna proti posebnem doplačilu. Člani KZ plačujejo 50 % storitev.

Predpisi o pokojninskem zavarovanju določajo:

- starostno pokojnino dobijo osebe s polnim delovnim stažem, ko dopolnijo 60 let oz. 55 let starosti (ženske);
- invalidsko pokojnino, ki se z zakonom deli v tri skupine, slično kot pri nas glede na ostanek sposobnosti za delo;
- družinska pokojnina velja ob pogojih, ki jih določa zakon za vzdrževane osebe (žena, otroci) umrlega zavarovanca;

- socialne podpore, ki se dodeljujejo nezaposlenim in nesposobnim za delo, če nimajo drugih dohodkov. Socialne podpore so fiksno odrejene in znašajo od 100 do 200 lejev mesečno;
- kot izjemno, predpisi predvidevajo tudi pokojnino za posebne zasluge. Za take pokojnine ni omejitev. Določa jih ministrski svet.

Kakor že uvodoma rečeno njihovi predpisi o socialnem zavarovanju datirajo v leto 1912. Leta 1933 so izvedli veliko reformo pravic iz socialnega zavarovanja. Večje reforme so bile še leta 1949 in 1953. Zanimiva je dopolnitev zakona o socialnem zavarovanju iz leta 1962, ki določa brezplačno profilaktično zdravljenje zgodnjega (procece) staranja, kar je nedvomno afirmacija dela in uspehov geriatričnega inštituta v Bukarešti.

Janko Perat

KOMUNALNI PLAN REŠEVANJA STANOVANJ ZA STAREJŠE LJUDI V FRANKFURTU

Spričo naših novejših prizadevanj, da se vprašanje nastanitve starih ljudi tudi pri nas premakne z mrtve točke, bo za bralce nedvomno zanimiv povzetek članka socialne delavke Marthe Laarmann iz Frankfurta a/M., ki je bil objavljen v "Nachrichtendienst des Deutschen Vereins für öffentliche und private Fürsorge 1962/12/".

Frankfurt a/M., je imel leta 1939 36.000 stanovalcev, starih 65-70 let ali 6,5 % in 8 000 nad 75 let ali 1,4 %, leta 1960 je bilo starih 65 - 70 let 54 000 ali 8,1% in 26 000 nad 75 let ali 3,8 %.

Danes je odstotek pri posameznih starostnih skupinah nedvomno zopet višji. Predvideva pa se, da bo do leta 1980 prebivalstva v starosti nad 65 let preko 15 %. Pri tem je važno razmerje normalno starajočih tj. zdravih ljudi in bolehnih, kar je težko določiti, ker se zdravstveno stanje starejših ljudi lahko hitro menja.

Študija o potrebnem številu mest v domovih za onemogle stare ljudi na področju Baden Würtemberg je pokazala, da je potrebno na 100 oseb v starosti nad 65 let 1,5 postelj. Študija Sociološkega inštituta Univerze v Frankfurtu pa je ugotovila

naslednje:

Leta 1960 je živel na vasi v krogu lastne družine 55 % ljudi v starosti nad 65 let, na periferiji mesta je živel s svojci samo še 19 % starih ljudi, v velikomestni stanovanjski četrti pa je padlo to število na 13 %.

V okviru desetletnega komunalnega plana reševanja potreb starih ljudi, ki si ga je postavilo mesto Frankfurt leta 1960, je v ospredju vprašanje nastanitve, ki vključuje: stanovanja za stare ljudi, domove za zdrave stare ljudi in domove za onemogle ter družabne prostore, ki sopogoj za uresničevanje vseh socialnih in kulturnih potreb.

V novembru 1961 je bila dograjena prva stanovanjska hiša za stare ljudi - Alterswohnheim Rödelheim, v bližini obstoječega doma za stare ljudi. Za te vrste objektov pa bo potrebno poiskati ustrezen naziv, ker to po svojem karakterju ni "dom" in tudi stanovalci ne želijo tega naziva. Omenjena stanovanjska hiša obsega:

48 enosobnih stanovanj (apartmajev)	α 28,02 m ² površine
28 dvosobnih " "	α 36,27 m ² "
2 trisobna " "	α 67,48 m ² "
4 enoposteljne sobe	α 25,44 m ² "

in družabne prostore: večjo dvorano, čitalnico, sobo za družabne igre in čajno kuhinjo.

Vsako stanovanje ima lastno kuhinjo, kopalnico in WC, kakor tudi manjši balkon (loggis).

Mesečna najemnina znaša: za enosobno stanovanje za dvosobno stanovanje

	47,60 DM	60,50 DM
kurjava	20	28
voda	2,50	3
upravni stroški	3,50	4
gospodarski stroški	7,50	7,50
	81,10	103

Za najemnino, kakor tudi za ostale stroške plačujejo stanovalci $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{4}$ svojih dohodkov. Razumljivo, da za tiste, ki nimajo nobenih dohodkov, poskrbi v celoti socialno skrbstvo.

Stanovanja so urejena ustrezno potrebam starih ljudi: zvonec za strežnico, mali vzdani hladilnik v kuhinjski niši, držaj nad kopalno kadjo, držaji ob zidu na hodnikih, stopniščih, v dvigalu itd. Glede kopalnic obstajajo deljena mnenja: ali naj bo kopalnica v vsakem stanovanju, ali le dve, tri v vsakem nadstropju in na razpolago vsem stanovalcem, kot je to npr. v nekaterih stanovanjskih hišah.

v Kölnu. Star človek se večkrat boji kopanja in ima zato rad pomoč. Ne glede na to bi bil ta način cenejši.

Opremljanje stanovanj za stare ljudi je vedno velik problem. Star človek se nerad loči od vsega svojega, tako tudi od težko pridobljene opreme. Četudi se oddajajo stanovanja za stare ljudi prazna, pomaga tudi socialni urad pri opremljanju, kjer je to potrebno.

Spričo velikega pomanjkanja stanovanjskega prostora je mogoče zagotoviti samskim starejšim osebam le enosobna stanovanja in zakoncem dvosobna. Včasih se postavlja vprašanje glede starostne meje pri dodeljevanju stanovanj starim ljudem, vendar je to težko izvedljivo. Včasih je 65 letni bolj onemogel kakor 80 letni. Znano je, da je tudi 80 letnega težko pregovoriti, da bi šel v dom za stare ljudi. Starejši ljudje želijo ohraniti samostojnost. Težko jih je tudi k temu nagovarjati, dokler primanjkuje postelj v teh domovih.

Lokacija stanovanjskih hiš za starejše ljudi je vprašanje, ki še ni popolnoma razčiščeno. Kaže, da bi jih bilo najbolj smiselno in tudi namenu najbolj ustrezno graditi v kombinaciji z domom za stare ljudi in z domom za onemogle.

Za postrežbo v slučaju potrebe je poskrbljeno s pomočjo strežnic, ki so usposobljene tudi za bolniško nego. Te obiščejo vsako jutro akutno bolne, popoldan imajo pogovore z ostalimi stanovalci o njihovih problemih, zvečer pa ponovno obiščejo bolnike. Sicer pa so ti stari ljudje v svojih malih stanovanjih popolnoma samostojni, opravljajo nakupe, ukvarjajo se z gospodinjskimi deli itd. Le stopnišča in skupne prostore čisti hišnik.

Priporočljivo je, da mladina in ženska društva v medsebojni povezavi pomagajo starim stanovalcem. Mladina "Rödelheima" je npr. obesila nabiralnik, v katerega mečejo stari stanovalci napisane želje, odnesti paket, opraviti nakupe, pomagati v stanovanju in razne druge občasne usluge. Zunanji obiski so zelo važni še posebej zato, da se stanovalci ne počutijo kot v "Getu" ali pa, da so sploh pozabljeni.

Vsaki stanovanjski hiši je priključen klub, katerega obiskujejo tudi ostali stanovalci tega mestnega predela in stanovalci bližnjega doma za stare ljudi, kar je koristno za vzpostavitev tesnejših stikov.

Že večkrat je bilo sproženo vprašanje, če ne bi bila koristna v taki stanovanjski hiši tudi restavracija, kjer bi stanovalci lahko dobili po primerni ceni glavne obroke hrane. V Lyonu je npr. zgrajena taka stanovanjska hiša dosti bolj enostavno, zato pa nič manj udobno. Razen restavracije je v hiši tudi postaja za vso postrežbo v primeru bolezni. Eno kot drugo je na razpolago vsem starejšim stanovalcem iz okolice.

Trenutno se gradijo v štirih predmestjih Frankfurta stanovanja za stare ljudi v

stolpnica. V taki 13 nadstropni stolpnici bo polovico stanovanj za stare ljudi, polovico pa za ljudi, ki so še zaposleni. Nedvomno je to dobra kombinacija. Daje nastajata dve stanovanjski hiši za stare ljudi v neposredni bližini domov za stare ljudi in za kronično bolne. V dveh predelih mesta se gradijo take stanovanjske hiše v kombinaciji z domom za stare ljudi in s postajo za pomoč v primeru bolezni na domu. Tudi nekatere humanitarne organizacije pripravljajo nekaj stanovanjskih hiš s podobno ureditvijo. Kakor vse kaže, bo imelo mesto Frankfurt v nekaj letih na razpolago čez 1000 stanovanj za stare ljudi.

„V moji večletni praksi kot socialna delavka na področju skrbi za stanovanja“, pravi avtorica članka, „sem si vedno prizadevala združiti staro in mlado pod isto streho“. Pri gradnji stanovanjskih hiš za mlajše družine, bi morali istočasno graditi enosobna stanovanja za staro mater ali starega očeta, ne samo zato, da bi si med seboj pomagali, temveč tudi zaradi družinskih stikov. Pri takšni rešitvi ni nujno, da se preseli star človek tako hitro v dom, če so v isti hiši svojci, ki lahko poskrbijo za očeta ali mater.

Pri stanovanjskem uradu v Frankfurtu je zabeleženo trenutno 930 prosilcev. Določeno število teh žal ne bo imelo sreče, da bi dočakali to stanovanje. Med navedenimi prosilci je:

694 žensk samskih
42 moških samskih
187 zakonskih parov

Glede na starost je:

84 prosilcev izpod 60 let (invalidni)
369 prosilcev je med 60 in 70 leti
418 prosilcev je med 70 in 80 leti
49 prosilcev je nad 80 let starih

247 prosilcev poseduje rdeče karte, kot nujni upravičenci do stanovanja, določen del prosilcev pa želi ustrezno zamenjavo za stanovanje, ki jim je postalo za sedanje razmere preveliko.

Avtorica članka na koncu pravi, da je težko opisati veselje starih ljudi, ki dobijo nakazano stanovanje in da se že zato izplača vložiti več naporov in sredstev ter jim omogočiti lasten majhen dom.

Prevedla: Olga Krajger

NEKAJ MISLI O DELU SOCIALNE SLUŽBE V DELOVNI ORGANIZACIJI

“MEHANOTEHNIKA” IZOLA

Podano na letnem občnem zboru podružnice Društva socialnih delavcev v Kopru dne 30.5.1964.

Že resolucija Ljudske skupščine Slovenije o nalogah komune na področju socialnega varstva iz leta 1961 poudarja, da so tudi gospodarske organizacije dolžne skladno s prizadevanji za povečanje proizvodnje v sodelovanju z drugimi službami, zavodi in organi v komuni urejati življenjske razmere in socialne probleme neposrednih proizvajalcev in skrbeti zlasti za urejanje tistih socialnih problemov, ki so posledica skokovitega gospodarskega razvoja ter vključevanje novih ljudi v gospodarski proizvodni proces. Resolucija tudi nakazuje, da so za uspešno reševanje socialnih problemov potrebna tudi denarna sredstva, ki naj bi se zbirala v skladu za financiranje socialnega varstva. Za formiranje tega sklada pa so dolžne prispevati poleg ostalih tudi delovne organizacije.

Resolucija je torej nakazala pot, kako se naj rešujejo vsi socialni problemi, ki so ali nastajajo v komuni ter v posamezni delovni organizaciji. To navodilo in razvoj skrbi za človeka zahteva, da se v vseh delovnih organizacijah formirajo tudi ustrezne službe, ki imajo prvenstveno nalogo skrbi za delovnega človeka ter da se ga postavi v enakopravni položaj v odnosu na proizvodna sredstva. Še vedno ugotavljamo, da skrb za delovnega človeka ter njegove vsakodnevne potrebe ni zadovoljiva ter da se še vedno več vlaga v osnovna in obratna sredstva, manj pa za dvig standarda delovnega človeka. Če pogledamo, kakšna naj bi bila organizacija službe, ki naj bi se ukvarjala s človekom, potem lahko kar hitro ugotovimo, da imamo tehnične službe še kar dobro urejene, nimamo pa še urejenih kadrovsko-socialnih služb. Človek je, lahko bi rekli, najbolj “kompliciran stroj”, ki je izredno variabilen ter na njega vpliva veliko število zunanjih faktorjev. Zato mora biti tudi služba, ki skrbi za njega tako organizirana, da lahko zadovoljivo opravi zaupano ji nalogo. Po mojem mišljenju se je tej nalogi približala strokovno organizirana služba, ki obstoja po nekaterih delovnih organizacijah. To so kadrovsko-socialni sektorji, v katerih delokrog spada:

planiranje kadrov,
izobraževanje kadrov,
nagrajevanje,

informiranje,
socialna služba,
družbeni standard,
zdravstvena služba,
služba zdravstveno-tehnične varnosti pri delu (ZTV).

Pri delu socialnih služb je potrebno upoštevati dva pomembna, vendar med seboj tesno povezana faktorja in sicer:

- skrb za delovnega človeka se ne sme omejiti zgolj v ozek okvir delovnega mesta,
- človek, delovno mesto in proizvodnja so med seboj tesno povezani ter odvisni eden od drugega.

Torej se mora socialna služba delovne organizacije posvetiti tudi socialnim problemom delavcev, ki jih imajo izven svojega delovnega mesta: v družini itd. Poiskati pa si mora pomoč ostalih institucij družbenih služb v občini, kot npr. odseka za socialno varstvo in drugih. Kjer pa so centri za socialno delo pa njihovo pomoč.

Že sedanji razvoj na področju kadrovske-socialnih služb je jasno pokazal, da ni možno organizacijsko opravljati istočasno kadrovske ter socialne službe. Posebno pa ni vzdržno, da bi bila združena v enem oddelku. Zato je nujno potrebno ločiti socialno službo od kadrovske, ji določiti delokrog in naloge ter ji s programom dela zagotoviti mesto, ki ji gre.

V "Mehanotehniki" Izola obstoja samostojen socialni oddelek v okviru kadrovske socialne službe. V delokrog socialnega oddelka spada predvsem:

Skrb za družbeni standard zaposlenih v tovarni kot:

družbena prehrana med in po delovnem času, stanovanjska problematika (zgolj preventiva in dajanje predloga Komisiji za stanovanjska vprašanja pri DS glede potrebnosti posameznika), varstvo otrok zaposlenih delavcev, rekreacija zaposlenih članov in njihove družine, prevozi zaposlenih članov.

Skrb za zaposlene žene, mladino, vajence in invalide ter analiziranje delovnih pogojev, v katerih delajo te kategorije zaposlenih oseb.

Reševanje problemov, ki so po svoji naravi socialnega izvora ter predlaganje ustreznih rešitev.

Skupno z zdravstveno-preventivno službo prijavlja ter predlaga razne premestitve, namestitve, koriščenje dopustov itd.

Sodeluje z ustreznimi občinskimi institucijami pri reševanju socialne preventive.

Seznanja o socialnih problemih ter o stanju družbenega standarda organe delav-

skega samoupravljanja ter predlaga ustrezne ukrepe.

Sodeluje pri celotni zdravstveni preventivi in pri službi ZTV.

Daje nasvete o osebnih problemih posameznika-člana delovne skupnosti.

Sodeluje in organizira razne akcije, kot obiski bolnikov na domu, ki so že dalj časa na bolniškem dopustu, upokojenih bivših delavcev itd.

Skupno z zdravstveno službo snema socialno stanje zaposlenih delavcev ter te izsledke uporablja pri obravnavanju posameznih delavcev.

Skrb za problematične mladoletnike, ki so vključeni v delovni proces ter sodelovanje s skrbstvenimi organi občine.

Sodeluje pri vsi kodnevni realizaciji določb splošnih aktov podjetja, ki se tičejo delavcev delovne organizacije.

Prek svojega dela razširja dobre medsebojne delovne odnose.

Prek analize ugotavlja, kje zaposleni koristijo svoj dopust.

Sodeluje s komisijo za rekreacijo pri pripravi predloga za regres zaposlenih članov, nakupu počitniškega doma, primernih prostorov v tovarni za rekreacijo ter predlaga določeno število zdravstveno in socialno ogroženih članov kolektiva za 14 dni brezplačnega letovanja na račun delovne skupnosti.

Druge naloge, ki so določene z zakonitimi predpisi, statutom tovarne in drugimi splošnimi akti delovne organizacije.

Kot je razvidno iz opisa delovnih nalog socialnega oddelka Mehanotehnike, je predvsem poudarek na preventivi; s kurativno dejavnostjo pa se socialni delavec ukvarja le tedaj, ko je to nujno potrebno.

Naloge, ki naj bi jih opravljal socialni oddelek v letu 1964, smo programirali.

Tako smo pregledali v letu 1964, kakšno je stanje družbenega standarda v tovarni, ga analizirali ter predlagali ustrezne ukrepe za izboljšanje. Enako bomo tu - di analizirali socialno stanje poedinih grup zaposlenih ter skupno z njimi pomagali reševati njihove vsi kodnevne težave. Pri tem moramo najprej vedeti, kakšno je stanje danes, da lahko predlagamo spremembe oziroma določene izboljšave.

V planu naše tovarne je zelo veliko obravnavano tudi medsebojno sodelovanje tako s komuno kot sodelovanje med posameznimi delovnimi organizacijami. Opažamo namreč, da se le premalo sestajamo ter se med seboj pogovorimo. To je občutno predvsem v Izoli, ki je majhen kraj, je pa gospodarsko precej razvita komuna. Na teh sestankih bi se zedinili o osnovni koncepciji reševanja določenih problemov, kot otroško varstvo, prevozi delavcev, družbena prehrana, torej o problemih, ki so v vsaki delovni organizaciji pereči. Za strokovno usposablja-

nje in vodenje socialnih delavcev, pa pogrešamo v komuni specializirano strokovno službo kot center za socialno delo, ki bi obenem tudi koordiniral delo socialnih služb v posameznih delovnih organizacijah. S tem bi se približali bolj enotnemu reševanju socialnih problemov v vsaki delovni organizaciji ter bi na ta način tudi lažje prodirali s socialno problematiko na organe delavskega samoupravljanja, kateri jo bodo prisiljeni reševati.

Kako rešujemo danes socialno problematiko v "Mehanotehniki" Izola.

Kakor sem že navedel, imamo samostojni oddelek za socialno delo v tovari. Glede na sestav zaposlenih (zaposlenih imamo namreč 58 % žensk mlajše starostne dobe, za katere predvidevamo, da se bodo čez nekaj let srečavale s problemi varstva in vzgoje otrok), smo izdelali predlog na organe delavskega samoupravljanja, na osnovi katerega tovarna prispeva določen odstotek k stroškom oskrbine otrok, ki so v otroški varstveni ustanovi. Pojavlja pa se tudi drugo vprašanje namreč ali bodo vzgojno varstvene ustanove lahko sprejele čez nekaj časa otroke naših zaposlenih mater, saj predvidevamo, da jih bo cca 70. Da je to nujno organizirati, kaže tudi podatek, da imajo naši zaposleni delavci skupno 425 otrok do starosti 10 let. Otroško varstvo pa skušamo že sedaj reševati z zelo razvejano dejavnostjo v kroških v okviru izobraževalnega centra tovarne. Tako obiskujejo te krožke cca 129 izolanskih otrok ne glede na to ali so starši zaposleni v tovari ali ne.

Osebam, ki so socialno in zdravstveno ogrožene, pa nimajo sredstev, da bi lahko preživele 14 dni potrebnega počitka, naša tovarna omogoča letovanje s prispevki tovarne, v počitniške domove. S tem skušamo zagotoviti tistim ljudem, ki so okrevanja najbolj potrebni, da se ga dejansko udeleže ter se okrepe.

V naši tovari je pereče stanje družbene prehrane. Vezani smo namreč na usluge gostinskega podjetja "Ribič" v Izoli, ki pa so drage, a zaradi prevoza izgubi hrana tudi na kvaliteti. S predvideno razširitvijo oziroma gradnjo nove proizvodne hale, bomo tudi to pomanjkljivost odpravili ter bomo pridobili prostor za obrat družbene prehrane.

Z željo, da se pomaga tudi tistim kategorijam oseb, ki se ne morejo zaposliti polni redni delovni čas iz objektivnih razlogov bodisi, da jih ovira nega in oskrba otrok ali kakšnega družinskega člana ter da istočasno tudi pomagamo materialno šibkim družinam na področju naše komune, je nujno, da organiziramo delo s skrajšanim delovnim časom in sicer za 4 ure dnevno. S to obliko skrajšanega delovnega razmerja bi zajeli tudi tiste delavce, ki zaradi zdravstvenih ali drugih razlogov ne morejo, oziroma jim ni dovoljeno delati polni delovni čas. Ta predlog bodo sedaj obravnavali organi samoupravljanja.

Vsako leto odhaja v pokoj določeno število naših delavcev. Ob odhodu jim bomo priredili odhodnico ter jim podarili skromna darila z denarno nagrado, ob letu pa jih bomo obiskali ter se z njimi pogovorili. Poskušali bomo tudi organizirati iz-

iete, na katere bomo povabili tudi naše bivše delavce. S temi oblikami bomo navezali naše bivše in sedanje delavce še bolj na našo tovarno.

Na naš oddelek se že sedaj obračajo posamezniki, da jim svetujemo v osebnih težavah ali pa da jim pomagamo sestaviti kakšno vlogo. Razumljivo pa je, da se našim ljudem še ne moremo posvetiti v taki meri kot se jim bomo lahko tedaj, ko bodo ljudje seznanjeni z delom socialnega oddelka. V socialni oddelek spada poleg socialne službe še služba zdravstveno tehnične vamosti pri delu ter medicinska sestra.

Ena izmed prvih nalog našega oddelka je vsekakor tudi organizacija nege bolnikov na domu. To mislimo organizirati tako, da bomo usposobili dve naši delavki iz proizvodnje, ki bosta šli na ustrezne tečaje o hišni negi bolnika ter bosta opravljali nego bolnikov na domu. Tedaj, ko pa ne bo dela, bosta lahko delali v proizvodnji. S tem bomo precej znižali stalež bolnih, obenem pa bomo s to obliko prispevali tudi k dvigu zdravstvene prosvetljenosti naših zaposlenih. Druga možnost pa je, da zaposlimo dve ženski honorarno, katere ne bi bile v rednem delovnem razmerju s tovarno ter bi bile pod neposrednim vodstvom medicinske sestre podjetja ter lečečega zdravnika.

S katerimi problemi se srečujemo največkrat:

Vseposod je problem stanovanja. Prav tako stanje je tudi pri nas, saj nimamo dovolj stanovanj niti za obstoječi strokovni kader, kaj šele za kader, ki bi prišel iz drugih področij dela k nam na delo. Po okvitem izračunu bo čez nekaj let, če ne bomo gradili, zaradi pomanjkanja stanovanj problem celo za nekvificirani kader, ker bodo pač odhajali iz mesta ter bližnje okolice tovarne.

Iz nerešenega stanovanjskega problema pa izhajajo tudi drugi kot npr. dvojni delovnik nekaterih naših delavcev ter zaradi tega preutrujenost ljudi.

Nadalje se srečujemo pri svojem delu še z zaostalo miselnostjo neposrednih proizvajalcev, posebno tistih, ki prihajajo na delo iz vasi ali pa so se preselili v mesto ter imajo v bližnji okolici mesta še zemljo. Tem ljudem pomeni industrijska proizvodnja le sredstvo za pridobitev dodatnih sredstev za preživljanje ter urejeno zdravstveno zaščito, dočim so s srcem še vedno na svoji zemlji. Ti polproletarci povzročajo v organizirani industrijski proizvodnji največ problemov ter prispevajo z izostanki z delovnega mesta občuten izpad proizvodnje; s tem pa še poslabšujejo socialno stanje materialno ogroženih družin, saj z izpadom iz proizvodnje zmanjšujemo pri sedanjem sistemu delitve osebnega dohodka osebni dohodek vsem zaposlenim v tovari.

Problem premestitve posameznih zdravstveno šibkejših oseb na druga delovna mesta predstavlja vedno večji problem. Te premestitve se izvajajo po navodilu kadrovskega referenta, ZTV službe, zdravnika, medicinske sestre ter social-

nega delavca, ki vodijo nadzor nad zdravstvenim in socialnim stanjem posameznikov. Problem postaja vedno bolj pereč z vedno večjo samostojnosto EE ter menim, da se bomo morali vedno bolj posvečati tem kategorijam oseb ter skupno poiskati primerno rešitev. Na delovna mesta, ki so določena za pridobitno manj sposobne osebe, je treba dosledno premeščati invalide in druge pridobitno manj sposobne osebe, jih nagrajevati po uspehu dela, eventuelno razliko do najnižjih osebnih dohodkov (27.000 - din) pa kriti iz centralnega sklada za osebne dohodke.

To je le nekaj osnovnih misli kako je oziroma kako naj bi se razvijala v bodoče socialna služba v naši delovni organizaciji; - to so le drobci celotne skrbi za delovnega človeka, za katerega smo dolžni skrbeti vsi, saj obenem uresničuje mo misel ustave, dati človeku mesto, ki mu gre.

Odnos organov samoupravljanja podjetja in upravne službe je zelo dober saj dajejo in sprejemajo iniciative in jo skupno s socialnim delavcem razvijajo do uresničitve. Vse te misli smo vnesli v statut delovne organizacije ter jih tako tudi uzakonili.

Koprivec Ciril, l.r.
soc. delavec

AKTUALNOSTI IZ NAŠIH REVIJ

KOMUNIST št. 26/64

Zdravko Mlinar: ŠTUDIJ SOCIOLOGIJE IN RAZISKOVALNI CENTRI V KOMUNI

V času vsestranskega prizadevanja za utrditev samoupravljanja se izredno povečuje potreba in pomen sociološkega raziskovanja, saj z njim dobivamo - z najmanjšimi stroški - vpogled v tiste činitelje, ki nastop določenega socialnega pojava pospešujejo ali zavirajo.

Procesi industrializacije in urbanizacije povzročajo, da razpadajo številne ustaljene tradicionalne oblike družbenega življenja in da se istočasno nakazujejo

nove nepopolne oblike. Nastajanje teh novih oblik je treba znanstveno raziskavati in spoznavati, če hočemo vplivati na njihov razvoj in ga zavestno usmerjati. Empirično raziskovanje je v našem družbenem sistemu izredno pomembno, saj je ravno v naši družbi zavestna družbeno-politična akcija za doseg postavljenih ciljev najbolj razvita. Dejansko pa se pri nas empirično - sociološko raziskovanje ne razvija tako, kot to zahtevajo potrebe in dinamika našega družbenega razvoja, ampak za temi stalno zaostaja.

Namesto, da bi empirična raziskovanja izhajala iz konkretnih specifičnih naših razmer in po induktivni metodi vodila do neposrednih, uporabnih rezultatov, je še vedno praksa tista, ki sama išče nadaljnja razvojna pota.

Na ljubljanski univerzi letos končuje drugostopenjski študij prva generacija sociologov. To sicer razveseljivo dejstvo pa vendar opozarja na nove probleme: letos bo diplomiralo le 10 sociologov, število študentov sociologov v nižjih letnikih je pa še manjše. Dočim potrebe po socioloških raziskavah naraščajo, vpis na sociologijo pada.

Razloga za to sta sledeča:

Sociologija je relativno nova disciplina, ki o njej nimajo prave predstave ne študenti, ki se na sociologijo vpisujejo, niti tisti predstavniki prakse, ki bi morali biti zainteresirani na tem, da diplomirane sociologe zaposlijo.

V razpisih štipendij na občinah, v podjetjih, v družbenih organizacijah le izjemoma zasledimo štipendiranje sociologa, število razpisanih štipendij pa nedvomno vpliva na to, koliko študentov bo zainteresiranih za študij neke discipline.

Te ugotovitve vodijo do naslednjega zaključka:

Ustvariti bo treba tesno povezavo med predstavniki prakse, ki naj nakažejo probleme v svojem delovnem področju in med predstavniki sociološke doktrine, ki obvladajo raziskovalne postopke za kvalificirano strokovno reševanje socialnih problemov.

Na tak način bi naša univerza lahko oblikovala profil strokovnjaka - sociologa, kakor ustreza našim družbenim razmeram in specifičnim potrebam.

Kakšno naj bi bilo področje raziskovalnega dela sociologa v komuni ali v krajevni skupnosti in kako temu delu začrtati ustrezne organizacijske okvire za njegov razvoj v vsaki posamezni občini? Ni več dvoma, da je danes eden od pokazateljev stopnje razvoja komunalne samouprave informacijska in dokumentacijska služba. Če se ta služba nanaša samo na laično, nesistematično ugotavljanje družbenega dogajanja v neki družbeni skupnosti, ne more biti učinkovita. Ne more namreč posredovati informacij takih kvalitiet, ki bi mogle rabiti kot podlaga za samoupravljanje.

Problemi informiranosti ter udeležbe in aktivnosti občanov v samoupravljanju so

povezani z vrsto vprašanj, ki jih je treba reševati vsak dan v komuni in krajevni skupnosti. To so eksemplifikativno naštet iz področja socialnega varstva - migracija prebivalstva v mesta, depopulacija vasi, zaposlovanje žensk itd. Za sistematično sociološko strokovno raziskovanje teh problemov bo treba posebej organizirati stalno raziskovalno službo v vsaki občini, da bi odkrivala, spoznavala in analizirala potrebe ter mnenja in stališča občanov in to iz vseh področij družbenega življenja in ne samo iz področja socialnega varstva.

Na podlagi zbranih podatkov in ugotovljenega specifičnega in konkretnega položaja v posamezni občini ali krajevni skupnosti dobljeni zaključki bodo podlaga odločanju organov komunalne samouprave. To raziskovalno sociološko službo bo treba povezati z informacijsko in dokumentacijsko službo v vsaki občini v poseben "Raziskovalni center", ki bi predstavljal posebno organizacijsko enoto. Ta center bi opravljal raziskovalno analitično delo in dajal podatke in ugotovitve vsem občinskim organom ter družbenim organizacijam. Raziskovalni center bi pri svojem delu izhajal ne samo iz splošnih načel, ampak bi upošteval tudi specifični in konkretni položaj v posamezni občini ali krajevni skupnosti, da bi tako bila odločitev rezultat poznanja specifičnih razmer in pogojev v komuni oziroma krajevni skupnosti. To delo zahteva strokovnjake - sociologe. V interesu uspešnega samoupravljanja komun in družbenih organizacij je torej, da začnejo v čimvečjem številu štipendirati študente - sociologe.

PROSVETNI DELAVEC ŠT. 12/64

PROBLEMI IN PERSPEKTIVE POSEBNEGA ŠOLSTVA

Društvo defektologov Slovenije je ta mesec in eno občni zbor. Defektologi so razpravljali o problematiki vzgoje in izobraževanja invalidne mladine. Ugotovilo se je, da je dosežen v posebnem šolstvu v pogledu skrbi za napredek specialnega pedagoškega in ostalega strokovnega dela vzgajanja in izobraževanja mladine, motene v duševnem in telesnem razvoju, znaten napredek.

Z republiškim zakonom o posebnem šolstvu je le-to postalo sestavni del splošnega šolskega sistema: šolanje razvojno motenih otrok je obvezno, delo z razvojno moteno mladino je pridobilo na svoji družbeni afirmaciji. Enako je Društvo defektologov tudi sodelovalo pri sestavljanju plana razvoja posebnih šol v Sloveniji.

Naša republika razpolaga z 29 šolami in zavodi s skupaj 180 oddelki za duševno nerazvito mladino, v katere je zajeto 2.100 otrok. Za vedenjsko moteno mladino imamo 5 zavodov z 21 oddelki, v katerih je 515 otrok in mladoletnikov; za gluho

mladino imamo 3 šole z 28 oddelki in 280 otroki oziroma mladostniki; za slepo šolsko mladino imamo en zavod z 8 oddelki, ki zajemajo 80 otrok; za fizično invalidno in bolno mladino imamo 5 šol in zavodov z 24 oddelki in 238 otroki.

Posebne šole in zavodi zajemajo skupaj 3 212 otrok (od tega jih je v internatih oziroma domovih 1 450). V teh posebnih šolah oziroma zavodih dela 340 učiteljev oziroma vzgojiteljev.

Navedene številke pa zajemajo le del tiste mladine, ki je potrebna posebnega obravnavanja. Celotne potrebe po posebnem šolstvu so pri nas krite le z 28 %; pri duševno prizadetih otrokih in mladini so potrebe po posebnem šolskem obravnavanju krite le z 39 %, pri vedenjsko in osebnostno moteni šoloobvezni mladini s 30 %, pri gluhi z 81 %, pri slepi z 92 %, pri fizično invalidni in bolni mladini s 45 %.

Od 340 pedagogov, ki delajo v posebnih šolah jih je specializiranih za to delo le polovica. Izpopolnjevanje našega posebnega šolstva bo v naslednjih 15 letih zahtevalo vsaj še 860 strokovno kvalificiranih defektologov. Ta problem se bo v SR Sloveniji reševal v okviru novo ustanovljene Pedagoške akademije. Za pedagoško specializiranje defektologov bo treba uvesti tudi drugostopenjski študij.

Glavna skrb društva v prihodnjem obdobju bo v pridobivanju kadrov za vpis na pedagoško akademijo, prav tako pa bo treba zainteresirati ustanove in ustanovitelje, da bodo kadre, ki jih potrebujejo, primerno štipendirali.

Glede financiranja osnovne dejavnosti in investiranja zavodov za posebno šolstvo, ki so medobčinskega in republiškega pomena, naj bi ustanove, ki po dejavnosti presegajo meje lastne komune, uživale sredstva iz republiškega sklada za šolstvo.

Res je, da mnogo tovrstnih ustanov še nima primernih prostorov za delo, kljub temu pa lahko ugotovimo, da se razmere izboljšujejo. Vzroke za to moramo iskati tako v povečanem interesu za problematiko posebnega šolstva in izpolnitvi socialnih služb, kakor tudi zanimanju, ki so ga pokazale komune. Večje investicije so omogočile gradnjo triaznega centra, zavoda za gluho mladino, zavoda za slepo mladino in zavoda za invalidno mladino. Že samo ti štirje zavodi predstavljajo 2-milijardno družbeno investicijo, ki pa se bo vsekakor bogato obrestovala.

Rozika Žigon: **SERVISI PRED REORGANIZACIJO**

S prenehanjem veljavnosti zakona o stanovanjskih skupnostih so se pojavila v delovnih kolektivih servisov in svetih stanovanjskih skupnosti vprašanja glede bodoče organizacije servisnih dejavnosti. Navedeni zakon določa, da sedanje stanovanjske skupnosti nadaljujejo delo do ustanovitve krajevnih skupnosti, vendar najdalj do 31.3.1965.

S pripravi za novo organizacijo servisov je treba pričeti takoj, ne šele potem, ko bi občinska skupščina potrdila sklep občanov o ustanovitvi krajevnih skupnosti. Temeljito je treba proučiti potrebe po določenih servisnih dejavnostih v krajevni skupnosti, zmožljivost servisa, organizacijo dela, kader, opremljenost, cene, osebne dohodke, rentabilnost itd. Gledati bo treba tudi na to, da reorganizacija servisov ne bi prizadela že obstoječih dejavnosti. Že obstoječe servise oziroma dejavnosti je treba vključiti v občinske plane razvoja tovrstnih dejavnosti. Le tako se bo zagotovil potreben obseg, kakor tudi boljša kakovost. Ko bodo krajevne skupnosti in delovni kolektivi servisov odločali o obodči organizaciji te dejavnosti, bodo na osnovi analiz dosedanjega stanja in na osnovi proučenih in dokumentiranih predlogov za bodočo organizacijo lažje sprejeli takšen konkretni sklep, ki bo danim pogojem najbolj ustrezal.

Delovni kolektiv vsakega servisa se more odločiti za osamosvojitve delovne organizacije, če za to obstojajo ugodni pogoji. Na primer: edina pralnica v manjšem mestu ima pogoje, da zaživi kot samostojna komunalna delovna organizacija s svojim delavskim svetom. Če bo dobro organizirala delo in zajela v svoj okvir tudi vse stranske dejavnosti, kot so likanje, razvažanje, čiščenje oziroma pranje na domu, bo prav gotovo mogla rentabilno poslovati.

V večjih mestih se morejo obstoječi servisi okrepiti z združevanjem na posameznih področjih servisne dejavnosti. Večje število servisov ene stroke iz več krajevnih skupnosti daje osnovo bodoči organizaciji neke stroke. Ugodne posledice takega združevanja: bolj smotna razporeditev kadrov, opreme, prostorov, boljša kakovost in ažurnost uslug, večja storilnost, boljše nagrajevanje.

V marsikateri krajevni skupnosti za osamosvojitve servisov ni osnovnih pogojev (ni dovolj kvalificiranega kadra, ni primere opreme ali prostorov). So pa povsod na področju krajevne skupnosti delovne organizacije, ki se kakorkoli vključujejo v stanovanjsko gospodarstvo krajevne skupnosti. Bila bi zato za marsikateri servis ugodna rešitev, če bi se priključil k neki drugi delovni organizaciji sorodne stroke. Tako bi se npr. obstoječe mizarske, tesarske, krovske, insta-

latorske, elektrotehnične in slične delovne organizacije, katerim največkrat primanjkuje strokovnega kadra, mogle okrepiti z obstoječimi servisi. Tako združevanje bi imelo za posledico intenzivnejši razvoj dejavnosti teh vrst.

V tako spremenjenih pogojih bi krajevna skupnost imela še več možnosti, da za občane posreduje pri ustreznih delovnih organizacijah in da na osnovi proučenih potreb zajamčenega obsega koriščenja predlaga uvajanje služb, ki jih sama doslej ni mogla organizirati. Tako npr.: v trgovini dostavo blaga na dom, v zdravstvenem domu nego bolnika, pri varstveni ustanovi občasno varstvo otrok na domu itd.

Seveda pa bo morala pri reorganizaciji servisov vsaka odločitev temeljiti na dokumentiranih predlogih, pri čemer bodo morali sodelovati sveti krajevne skupnosti, sveti in drugi organi občinske skupščine, družbeno politične organizacije, občani, delovni kolektivi servisov in hišni sveti.

KOMUNIST št. 35/64

Miha Ribarič: RAZŠIRJENA VLOGA ŠOLE

Dosežena stopnja družbeno-ekonomskega razvoja postavlja pred osnovno šolo cel kompleks nalog: vzgojo, izobraževanje, individualno pomoč pri učenju, organizacijo otrokovega prostega časa, zagotovitev prehrane in varstva. Organizacijo celodnevne bivanja v šoli ne zahteva samo stalno naraščanje takih družin, kjer sta oba roditelja zaposlena, ampak tudi sodobna koncepcija vzgojno-izobraževalnega dela.

Za realizacijo teh nalog je največjega pomena iniciativnost prosvetnih delavcev na šoli. Zagotovitev materialnih možnosti je v primeru s to iniciativnostjo pogoj drugovrstnega pomena. Seveda pa je iniciativnost šole le sestavni del skupne družbene odgovornosti (občinska skupščina, krajevna skupnost, gospodarske in druge delovne organizacije).

Celodnevno bivanje v šoli že 2 leti izvaja šola Frana Levstika v občini Ljubljana-Center. Tesno sodelovanje šolskih prosvetnih delavcev s krajevno skupnostjo je prvim v veliko pomoč.

Analiza je pokazala, da je razširjena šolska dejavnost potrebna ne le otrokom iz družin z neurejenimi razmerami, ampak tudi tistim otrokom, katerih starši ne znajo zaradi pomanjkljive izobrazbe pomagati pri učenju.

Na imenovani šoli so razširjeno šolsko dejavnost uvajali postopoma. V šolskem letu 1962/63 je bilo le-te deležno od celotnega števila 600 šolskih otrok le 80

in to polovico dopoldne, polovico popoldne. Prvo leto so imeli otroci v šoli samo malico, ker šola za pripravljanje kosila ni imela ne sredstev in ne osebja. Razpolagala je le z vsoto 250 000.- din. Pomoč pri učenju sta nudila dva študenta - visokošolca. Delovno mesto socialnega delavca je prevzel eden od članov učiteljskega kolektiva; med drugim je vršil tudi povezavo šole z občinskimi organi in krajevno skupnostjo. Po končanem rednem pouku so se učenci v šoli zadrževali še 2 do 3 ure zaradi priprave na naslednji šolski dan.

Le iniciativnosti učiteljskega kolektiva in prizadevnosti krajevnih skupnosti gre zasluga, da so se pozitivni uspehi prikazali že v kratkem tudi ob tako minimalnih materialnih in kadrovskih možnostih.

V šolskem letu 1963/64 se je šolski pouk vršil že v eni sami izmeni in se je na ta način razširjeni šolski dejavnosti nudil primeren prostor. V celodnevno šolsko bivanje je bilo zajetih že cca 140 otrok; učenci iz istega učnega oddelka se zajamejo tudi v isti varstveni oddelek. Vsak varstveni oddelek ima svojega vodjo (učitelj, predmetni učitelj, profesor).

V drugem letu uvajanja celodnevnega bivanja v šoli je bilo varovancem že zagotovljeno šolsko kosilo. Uvedle so se tudi že svobodne aktivnosti in to za vse učence, ne samo za tiste, ki so deležni varstva in pomoči pri učenju.

Med pozitivne rezultate razširjene šolske dejavnosti je šteti tudi prenehanje različnih prestopkov, ki so jih šoloobvezni otroci zagrešili izven šole v prostem času.

V organizaciji prostega časa so še razne pomanjkljivosti. Objektiven vzrok zanje pa je tudi pomanjkanje telesno-vzgojnih objektov.

Celodnevno bivanje učencev na tej šoli že postaja sestavni del njene temeljne dejavnosti.

Razširjeno dejavnost te šole, njene uspehe in bodoči program bo moral pri financiranju upoštevati občinski ljudski odbor za bodoče proračunsko leto.

NAŠA DJECA br. 1-2/1964

DRUŽBENO DELO NA ZAŠČITI OTROK V NEPOPOLNIH DRUŽINAH

Po statističnih podatkih je bilo v Jugoslaviji v letu 1963 od 4 253 000 družin 710 000 nepopolnih, to je 17 % celotnega števila družin. Nepopolne družine nastajajo z razvezo zakona, z boleznijo enega od roditeljev, z odsotnostjo enega

od roditeljev v zaporu, v drugem kraju ali v inozemstvu. Število razvedenih zakonov je v letu 1963 znašalo 145 899 ali v procentu 8,1 %.

Pravni položaj otrok iz nepopolnih zakonov je reguliran v Zakonu o zakonski zvezi, v Zakonu o odnosih med starši in otroki, v odredbah in predpisih o socialni službi. Vsi ti predpisi pa še niso jamstvo, da bodo življenjski problemi otrok iz nepopolnih družin tudi uspešno rešeni.

Otroci se morajo pravilno in zdravo razvijati le, če je družinska in družbena atmosfera okrog njih mima in urejena in jim nudi občutek vamosti. Brez tega občutka se otroci težko zdravo in normalno razvijajo. Ob upoštevanju, da v današnjih pogojih ni dovolj organizirane družbene aktivnosti za otroke, da otroci najdejo nadomestila za nepopolno družinsko življenje v raznih družbenih oblikah dela, v otroških organizacijah, otroških klubih, delavnicah, knjižnicah itd., je položaj otrok iz nepopolnih družin še tem težji.

V sodobnih pogojih življenja ima družba dolžnost pokreniti in razvijati najrazličnejšo družbeno aktivnost otrok iz nepopolnih družin.

Celotna družba mora biti zainteresirana na tem, da se problemi družine ublažujejo, bodisi da se zmanjšuje število razvez, nezakonskih rojstev in da se za te otroke zagotavlja vamo življenjsko in družinsko okolje.

Pri realizaciji te naloge morajo sodelovati vsa društva "Naša djeca", Socialistična zveza delovnega ljudstva skupaj z družbenimi službami občin in organi krajevnih skupnosti, s sodišči, organi socialnega zavarovanja in organi skrbništva, da bi se tako našli načini kako za otroke iz nepopolnih zakonov najti čimbolj normalne pogoje življenja.

INFORMATIVNI BILTEN KRIMINALISTIČNE SLUŽBE ŠT. 40

Republiškega sekretariata za notranje zadeve SR Slovenije

Svet za notranje zadeve in občo upravo Skupščine okraja Maribor je aprila 1964 obravnaval poročilo Tajništva za notranje zadeve okraja Maribor in nato sprejel naslednje

PRIPOROČILO

občinskim skupščinam o preventivnih ukrepih za preprečevanje mladinskega prestopništva.

Bolj intenzivno je treba ustanavljati in utrjevati družbene službe na vzgojno-varstvenem področju. Vzgojnega dela s socialno in vzgojno prizadeto mladino in otroki ni več mogoče opravljati samo s skrbstvenimi organi v okviru občinskih skupščin. Dejstvo je, da so centri za socialno delo s kurativnim in preventivnim delom na področju mladinskega in otroškega varstva svojo eksistenco že opravičili. Tako je Zavod za socialno delo v občini Maribor-Center leta 1963 vključil s finančnimi sredstvi občinske skupščine v otroško varstvene ustanove 250 socialno in vzgojno ogroženih otrok. Na ta način se za bodoče najbolj učinkovito preprečuje mladinsko prestopništvo. Tudi finančna sredstva se tako najbolj racionalno izkoriščajo, saj je mogoče za denar, ki bi se porabil za vzdrževanje enega gojenca v vzgojnem zavodu, da vključiti 10 do 15 otrok v otroško-varstvene ustanove.

Centri za socialno delo bi se morali ustanoviti še v občinah Ptuj, Maribor-Tabor, Maribor-Tezno, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Ravne in Murska Sobota.

Dalje svet priporoča (v smislu resolucije o nalogah občinskih in krajevnih skupnosti na področju otroškega varstva), da se v bodoče posveti več skrbi ustanavljanju otroško-varstvenih ustanov. Ustanavljajo naj se pri osnovnih šolah in naj vključujejo vzgojno in socialno prizadete otroke, ki pa naj jim nudijo tudi pomoč pri učenju. Ustanavljajo naj se klubi za otroke in mladino; ti potrebujejo le en sam, kvečjemu dva prostora, so zato najcenejša oblika otroškega varstva, hkrati pa dostopni velikemu številu otrok. Klube bi lahko vodili mladinci sami, ob občasni pomoči pedagoških, socialnih in družbenih delavcev. Klubi bi uspešno odtegovali mladino in otroke ulici in pohajkovanju in jim s televizijo, radijskimi

programi in raznimi igrami nudili primerno razvednilo.

Kot posebno učinkovito obliko preventive priporoča svet pravočasno in ustrezno zaposlovanje mladine, ki po končani osnovnošolski obveznosti ne nadaljuje šolanja. Zavod za zaposlovanje delavcev naj skupaj z gospodarskimi organizacijami, gospodarsko zbornico, socialnimi službami, vzgojno-izobraževalnimi zavodi, šolami in mladinskimi organizacijami analizira in rešuje probleme nezaposlene mladine.

Učiteljskim kadrom svet priporoča, da ne posvečajo pozornosti samo učenju, ampak da se predvsem zavzemajo za delo s socialno in vzgojno ogroženo mladino in otroki v sodelovanju z ostalimi vzgojnimi in ostalimi službami v občini kot tudi z organi za notranje zadeve. Na vseh osnovnih in vajeških šolah pa naj namestijo tudi izšolani socialni delavci.

Svet priporoča, da bi se v okviru šole za starše prirejala vzgojna predavanja, da lje da bi se s članki v dnevnem časopisju in po radiu opozarjalo starše na njihove vzgojne dolžnosti do otrok in se jim prikazovalo posledice zanemarjanja vzgoje.

Ker je ugotovljeno, da nosijo ravno starši za vzgojno ali moralno iztirjenost mladine največjo krivdo, naj bi organi za notranje zadeve občinske socialne službe ter družbene politične organizacije in hišni sveti prijavljali javnemu tožilstvu primere, kjer starši grobo zanemarjajo svoje roditeljske dolžnosti. Ljudska milica naj tudi ne bi odklanjala intervencije v družinah, kjer očetje v vinjenosti ali sicer nasilno v afektu terorizirajo družinske člane.

Predvsem pa svet priporoča, da se gotove ukrepe začne izvajati takoj, da se tako prepreči predvsem zadrževanje nedoletnikov v gostinskih lokalih in kinematografih v poznih večernih oziroma nočnih urah, saj se mladina ravno v takih okolišnostih lahko preveč razigra in prekorači dovoljene meje.

Ti ukrepi naj bi bili:

nenadne kontrole organov za notranje zadeve po gostinskih in drugih lokalih ter postopanje po predpisih zoper nad 16 let stare mladoletnike, ki se jih zaloti v alkoholiziranem stanju, oziroma pri mladoletnikih izpod 16 let starosti odstop takega primera v obravnavanje Zavodu za socialno delo.

Kontrola organov za notranje zadeve v javnih lokalih naj bi bila še posebno temeljita pri tistih mladoletnikih, zoper katere je sodišče že izreкло ukrep strožjega nadzorstva. Zoper nje naj bi se ukrepalo po veljavnih predpisih.

Izvajanje horae legalis naj bi zajelo vso srednješolsko in vaješko mladino; nad izvajanjem pa naj bi prevzeli primerno kontrolo prosvetni in socialni delavci.

Sestanki mladinskih organizacij, plesi in mladinske športne prireditve naj bi se ne vršile v večernih urah. Bile pa naj bi tudi pod nadzorstvom prosvetnih oziroma

drugih družbenih delavcev.

Svet meni, da so v tem priporočilu navedeni ukrepi za preprečevanje mladinskega prestopništva primerni glede na sedanje materialne in druge možnosti in da se zato dajo realizirati. Uspešnost in učinkovitost izvajanja navedenih preventivnih ali konkretnih nalog na področju mladinskega prestopništva pa je odvisna tudi od dobre organizacije služb socialnega varstva, šolskih in vzgojnih služb in od aktivnosti organov za notranje zadeve, vse to ob predpogoju kvalitetnih kadrov v navedenih službah.

NOVI DIPLOMANTI VIŠJE ŠOLE ZA SOCIALNE DELAVCE

182.	MUROVEC Doroteja	29. 6. 1964	Zaposlovanje mladine v občini Idrija
183.	MAJERLE Rozalija	1. 7. 1964	Zaposlovanje in adaptacija na delovna mesta Ciganov v občini Novo mesto
184.	ANTOLINC PREGEL Milena	9. 7. 1964	Analiza domske oskrbe otrok in stanje njihovih družin v občini Ljubljana Center
185.	LAPANJA-ČUK Jožica	10. 7. 1964	Analiza otroškega varstva v občini Nova Gorica
186.	MARINIČ KOVAČ Emilija	10. 7. 1964	Analiza otroškega varstva v krajevni skupnosti "Koroška vrata" v Mariboru
187.	OCEPEK Tatjana	16. 7. 1964	Izostanki žena z dela zaradi nege svojcev v tovarni Iskra Kranj
188.	LOZEJ Janko	29. 7. 1964	Problematika rehabilitacije in zaposlovanja invalidnih oseb na področju komunalne skupnosti Nova Gorica
189.	MILOŠEVIČ Rado	16. 9. 1964	Strojne nadzorstvo skrbstvenega organa nad mladoletnimi prestopniki v občini Ljubljana-Center
190.	BOŽIČ Anica	18. 9. 1964	Življenjski in nastanitveni pogoji stanovalcev Doma počitka Ljubljana

„VESTNIK REPUBLISKEGA SEKRETARIATA ZA SOCIALNO VARSTVO SRS“

- Izdaja Republiški sekretariat za socialno varstvo SRS, Ljubljana
- Tiska Zavod SR Slovenije za statistiko, Ljubljana, Vožarski pot 12. Tiskano v 700 izvodih oktobra 1964
- Urejuje uredniški odbor - odgovorni urednik dr. Viljem Lippai, Ljubljana. Uredništvo in uprava sta v Ljubljani, Cankarjeva ul. 1/IV, telefon 21-908

Vestnik izhaja v 6 številkah na leto. Naročnina za leto 1964 znaša 1000 din.- Ta številka stane 250 din.

OPOZORILO NAROČNIKOM!

Prosim, da naročnino nakažete na tekoči račun št.: 600-11-637-14.

Prosim naročnike, ki so v zaostanku z naročnino za leto 1963, da jo čimprej poravnajo.

